

לקוטי תורה • פרשת ויקרא • מאמר 3

לבאר הדברים ענין אדם כי יקריב מכם וענין...

”לבאר את דברי הכתוב: ‘אדם כי יקריב מכם’”

הפסוק “אדם כי יקריב מכם... מן הבהמה... תקריבו את קרבנכם” מתאר את שתי מסירות הנפש שבקריאת שמע: נפש האלקית, המתבוננת בעצמות ה' שלמעלה מכל העולמות, מוסרת את עצמה ב”אחד” ונכללת באדם העליון ובתוכו בעתיקא הנסתר; ואילו נפש הבהמית, המתבוננת בכך שה' מחיה את העולמות באמצעות מלכותו, נכפפת ומשתנה ב”כל נפשך”, ולאחר בירורה עולה אף למעלה יותר. פירוש נוסף מוצא הן את ה”אדם” (מ”ה) והן את ה”בהמה” (ב”ן) בתוך נפש האלקית עצמה, והם מתחברים ב”ויחד לבבנו”.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/vayikra/3

הנקודה

הפסוק "אדם כי יקריב מכם... מן הבהמה... תקריבו את קרבנכם" מתאר את שתי מסירות הנפש שבקריאת שמע: נפש האלקית, המתבוננת בעצמות ה' שלמעלה מכל העולמות, מוסרת את עצמה ב"אחד" ונכללת באדם העליון וכתוכו בעתיקא הנסתר; ואילו נפש הבהמית, המתבוננת בכך שה' מחיה את העולמות באמצעות מלכותו, נכפפת ומשתנה ב"ככל נפשך", ולאחר בירורה עולה אף למעלה יותר. פירוש נוסף מוצא הן את ה"אדם" (מ"ה) והן את ה"בהמה" (כ"ן) בתוך נפש האלקית עצמה, והם מתחברים ב"ויחד לבבנו".

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר מפרש את ויקרא א, ב לאור שתי מסירות הנפש שבקריאת שמע. "אדם כי יקריב מכם קרבן להווי" הוא נפש האלקית המוסרת את עצמה במילה "אחד": ה"אדם" הוא ז"א דאצילות, והנפש, הנכללת בו כמו מזון הנבלע בגופו של המלך, מתייחדת עם אור אין סוף ועם עתיקא, פנימיותו הנסתרת. הדבר נעשה באמצעות תורה ומצוות. "מן הבהמה... תקריבו את קרבנכם" הוא נפש הבהמית הנכפפת ומשתנה ב"ככל נפשך", הנמשכת מ"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ממלכות, שם ב"ן שערכו שווה לבהמה. שתי התבוננויות מקבילות לכך: "מפתחות הפנימית", העוסקות בעצמות ה' שלמעלה מכל העולמות, ו"מפתחות החיצונית", העוסקות בה' כפי שהוא ממלא ומחיה את העולמות; הארה זו נקראת "רוח הבהמה", משום שאין כל יחס בין הנברא לבורא. לאחר בירורה עולה נפש הבהמית למעלה יותר, "לפני הוי". פירוש נוסף, על פי ספרא דצניעותא, מוצא הן אדם (מ"ה) והן בהמה (כ"ן) בנפש האלקית: אהבה פנימית הניתנת מלמעלה ואהבה חיצונית הנוולדת מהתבוננות, המתחברות ב"ויחד לבבנו".

מבנה

11-3	"אדם": הקרבת נפש האלקית ב"אחד"	1
בקריאת שמע נפש האלקית מוסרת את עצמה ב"אחד": זהו "אדם כי יקריב מכם קרבן להווי". האדם הוא ז"א, שאליו הנפשות נכללות, ובאמצעותו הן מתייחדות עם הקו של אור אין סוף ועם עתיקא, פנימיותו הנסתרת — "נשמת הנשמה" שבתפארת. הדבר נעשה באמצעות תורה ומצוות, שהן ה"כוח" של נפש האלקית.		
11-5	"מן הבהמה": מסירות הנפש השנייה	2
"ככל נפשך" היא הכנעתה ושינויה של נפש הבהמית, הנמשכת מ"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ממלכות, שם ב"ן, שערכו שווה לבהמה. לאחר בירורה נכללת נפש הבהמית במלכות, בדומה למלאכים, שהם "עשב" ה"בהמה", ואילו נפש האלקית היא "עשב" האדם העליון.		
11-8	מפתחות הפנימית ומפתחות החיצונית	3
התבוננות בעצמות ה' שלמעלה מכל העולמות מביאה למסירות הנפש של נפש האלקית; התבוננות באופן שבו הוא ממלא ובורא את העולמות, במלכותו או ב"שמו", מגיעה לנפש הבהמית דרך שורשה במרכבה העליונה. הארה זו, היורדת למטה, היא "רוח הבהמה היורדת" היא למטה, משום שההתהוות של דבר מוגבל היא הירידה הגדולה ביותר; שבח המלאכים בברכות קריאת שמע מביא ל"ככל נפשך".		

כאשר גם נפש הבהמית נכללת, יש בכך מעלה בדומה למעלת בעלי תשובה: ב"ן שנתברר עולה מעל מ"ה, "אשת חיל עטרת בעלה", וקרוב הבהמה מגיע "לפני הוי", למקור הוי. הפסקה שואלת מדוע נפש האלקית, ששורשה בתיקון, זקוקה כלל לקרבן, ומפנה למאמר על האבות כמרכבה.

5 פירוש נוסף: אדם ובהמה בתוך נפש האלקית

13-101

על פי ספרא דצניעותא, הבהמה נכללת באדם: בנפש האלקית יש מ"ה וב"ן, שכן היא נולדת מז"א ונוקבא. המלאכים משיגים רק את מלכות ונקראים "בהמות"; גם לנשמות יש מדרגת "אדם" מכוח התורה. האהבה הפנימית, שלמעלה מהשכל וניתנת כמתנה, היא מ"ה; האהבה החיצונית, הנולדת מהתבוננות במלכות ה', היא ב"ן. "ויחד לבבנו" מחבר ביניהן, ורק לאחר מכן בא בירורה של נפש הבהמית, "מן הבקר ומן הצאן".

מושגים

מפתחות הפנימית ומפתחות החיצוניות מפתחות הפנימית

ומפתחות החיצוניות

שתי דרכי התבוננות: בעצמות ה' שלמעלה מכל העולמות, המעוררת את נפש האלקית, ובה' כפי שהוא ממלא ובורא את העולמות, במלכותו או ב"שמו", העשויה להגיע לנפש הבהמית.

היכללות בגופו של המלך לאשתאבא בגופא דמלאכא

דימוי מן הזוהר להיכללות הנשמות בז"א, כמו מזון הנכנס לגוף; באמצעותה הן מתייחדות עם אור אין סוף שבתוכו.

אהבה רבה אהבה רבה

אהבה פנימית שבלב, שלמעלה מהשכל, הניתנת מלמעלה כמתנה ונסתרת בנפש; "יין" התורה מגלה אותה. היא מ"ה, כנגד האהבה החיצונית הנולדת מהתבוננות, שהיא ב"ן.

מסירות נפש ב"אחד" מסירות נפש באחד

מסירתה של נפש האלקית בפסוק הראשון של קריאת שמע, הנולדת מהתבוננות בעצמות ה' שלמעלה מכל העולמות. זהו "אדם" כי יקריב מכם קרבן להוי".

הכנעה ושינוי (אתכפיא ואתהפכא) אתכפיא ואתהפכא

מסירות הנפש השנייה, ב"בכל נפשך": נפש הבהמית נכפפת תחילה ואחר כך נהפכת לקדושה. זהו "מן הבהמה... תקריבו את קרבנכם".

השמות מ"ה וב"ן שם מ"ה ושם ב"ן

שני אופני מילוי של שם הוי, בגימטריה 45 ו-52. מ"ה שווה לאדם, והוא ז"א; ב"ן שווה לבהמה, והוא מלכות. לאחר בירורה עולה ב"ן מעל מ"ה.

עתיקא בתוך ז"א עתיקא

הפנימיות הנסתרת של ז"א, שרמ"ז מכנה את קצה תחום האין סוף; הזוהר מכנה אותה "נשמת הנשמה". הקרבתה של נפש האלקית מגיעה אליה.

”אדם”: הקרבת נפש האלקית ב”אחד”

1 לבאר הדברים ענין אדם כי יקריב מכם וענין מן הבהמה כו' תקריבו את קרבנכם. הוא כמ"ש במ"א בד"ה בכ"ה בכסלו¹ כי

לביאור הדברים: עניינם של ”אדם כי יקריב מכם” ושל ”מן הבהמה וגו' תקריבו את קרבנכם” הוא כפי שנתבאר במקום אחר, במאמר המתחיל ”בכ"ה בכסלו”, ש

המאמר מבקש לבאר שני ביטויים מפסוק הפתיחה של ויקרא (ויקרא א, ב): ”אדם כי יקריב מכם” ו”מן הבהמה... תקריבו את קרבנכם”. אדמו"ר הזקן פותח ממאמר קודם, ”בכ"ה בכסלו”, שבו הונח היסוד להסבר זה.

הנה בק"ש [בקריאת שמע] יש ב"פ [כי פעמים] מס"נ [מסירות נפש] האחד² למסור נפשו באחד וקאי על נפש האלקית שהיא בבחינת ביטול באור א"ס ב"ה ממש וזהו ענין אדם³

אכן, בקריאת שמע יש שתי בחינות של מסירות נפש. הראשונה היא למסור את נפשו במילה ”אחד”, והיא מתייחסת לנפש האלקית, שנמצאת בביטול ממש באור אין סוף ברוך הוא. וזהו פירוש ”אדם,

בקריאת שמע יש שתי נקודות של מסירות נפש: אחת במילה ”אחד”, ואחת, שתידון בפסקה 4, ב”בכל נפשך”. הראשונה שייכת לנפש האלקית, שמצד טבעה בטלה בתוך אור אין סוף עצמו; והמילה ”אדם” שבפסוק נקראת כעת לאור זאת.

כי יקריב מכם קרבן⁴ להוי' כי אדם העליון היינו ז"א דאצילות ומכם קאי על מס"נ [מסירות נפש] של הנפש האלקית והוא בחינת קרבן להוי' שמס"נ [שמסירות נפש] זה הוא בבחינת ה' אחד

כי יקריב מכם קרבן להוי". האדם העליון הוא ז"א דאצילות; ו”מכם” מתייחס למסירות הנפש של הנפש האלקית, וזו בחינת ”קרבן להוי", שכן מסירות נפש זו היא בבחינת ”הוי' אחד”,

”אדם” מתפרש כאדם העליון, ז"א דאצילות: הספירות הרגשיות של עולם האצילות, שהקבלה מתארת בדמות אדם. ”מכם” היא ההתמסרות של הנשמה עצמה, והיא ”קרבן להוי" משום ש”הוי' אחד” שבקריאת שמע מתייחס לאור האלקי שבתוך האדם העליון.

שהוא אור א"ס ב"ה המלוכש בז"א דאצילות שהנשמות נכללים בו בבחינת לאשתאבא בגופא דמלכא וכמ"ש בזהר פ' פינחס (דרי"ז ע"א)

שהוא אור אין סוף ברוך הוא המלוכש בז"א דאצילות, שהנשמות נכללות בו בבחינת ”לאשתאבא בגופא דמלכא”, ככתוב בזהר, פרשת פינחס (דף רי"ז ע"א),

הוי' כאן פירושו אור אין סוף כפי שהוא מלוכש בז"א. הנשמות נכללות בז"א כפי שמזון נטמע בגופו של מי שאוכל אותו — דימוי מן הזהר בפרשת פינחס, שאדמו"ר הזקן מצטט כעת.

ע"פ ועשב לעבודת האדם⁵ אלין אינון נשמותיהן דצדיקייא דההוא אדם⁶ שהוא ז"א דרכיב ושליט על בהמה דא שהיא בחינת מלי אכיל ואעיל לון בגויה כו'

על הפסוק "ועשב לעבודת האדם": "אלו הן נשמותיהם של הצדיקים, שאותו אדם, שהוא ז"א, הרוכב ושולט על בהמה זו, שהיא בחינת מלכות, אוכל ומכניס אותן לתוכו וכו'".

הזוהר מפרש את תהלים קד, יד — "מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם" — כתיאור של העולמות העליונים: ה"עשב" הוא נשמות הצדיקים, שה"אדם" העליון אוכל ומכניס לתוכו. הזיהויים של אותו אדם עם ז"א, ושל ה"בהמה" שעליה הוא רוכב ושולט עם מלכות, הם כיאורו של אדמו"ר הזקן בתוך הציטוט.

והנה אדם היינו ע"ס [עשר ספירות] דזעיר אנפין והוי' הוא אור אין סוף המלוכש בו ועל ידי בחינת לאשתאבא בגופא דמלכא שהוא ע"ס [עשר ספירות] דז"א הרי מתאחדים ג"כ בהקו מאור אין סוף שבז"א וזהו אדם

והנה, "אדם" הוא עשר הספירות דז"א, והוי' הוא אור אין סוף המלוכש בו. ועל ידי בחינת "לאשתאבא בגופא דמלכא", שהוא עשר הספירות דז"א, הנשמות מתאחדות גם עם הקו מאור אין סוף שבז"א. וזהו פירוש "אדם,

כאן מתחברים הדברים: "אדם" הוא עשר הספירות דז"א, והוי' הוא אור אין סוף המלוכש בהן. כשהנשמות נטמעות בז"א, הן מתאחדות בכך גם עם הקו, קו האור האין-סופי העובר בתוכו; וכך נעשית הנשמה "קרבת להוי'".

כי יקריב מכם קרבן להוי' והוא ג"כ ע"ד מ"ש בספרא דצניעותא רפ"ד ז"א אתגלייא ולא אתגלייא⁷ ובהפי' שם בזהר הרקיע איתא כי הפנימית שלו הוא ממש עתיקא כו'

כי יקריב מכם קרבן להוי'". וזהו גם על דרך מה שנאמר בספרא דצניעותא, בתחילת פרק ד: "ז"א אתגלייא ולא אתגלייא"; ובפירוש שם, בזהר הרקיע, נאמר שהפנימיות שלו היא ממש עתיקא וכו'.

תמיכה נוספת מובאת מספרא דצניעותא, קטע קצר וסתום בזהר, האומר שז"א הוא גם "אתגלייא ולא אתגלייא". הפירוש זוהר הרקיע מסביר את הצד הנסתר: פנימיותו של ז"א היא עתיקא, "העתיק", הדרגה הפנימית ביותר שבכתר, שלמעלה מן הספירות הגלויות.

וכ"כ [וכן כתב] הרמ"ז [הרב משה זכות] בפרשת ואתחנן בד' ר"ס ע"ב פנימית עתיק שבתוך ז"א ועמ"ש במ"א בפ"י כרוב אחד מקצה מזה שהוא קצה אור א"ס שבז"א

וכך כתב גם הרמ"ז, בפרשת ואתחנן, בדף ר"ס ע"ב: פנימיות עתיק שבתוך ז"א. ועיינו במה שנתבאר במקום אחר בפירוש "כרוב אחד מקצה מזה": שזהו קצה אור אין סוף שבז"א.

גם הרמ"ז, רבי משה זכות, מגדולי מפרשי הזוהר, כתב כך: בתוך ז"א נמצאת פנימיות עתיק. את הפסוק על הכרובים, "כרוב אחד מקצה מזה", מפרשים במקום אחר בהתאם לכך: ה"קצה" הוא הקצה האחרון של אור אין סוף המצוי בז"א.

והיינו כמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] שם כידוע שבחינת עתיק הוא סוף עולם הא"ס ועיין באד"ר [באדרא רבא] דקל"ו ע"ב⁸ כפי כי לא אדם הוא^{9,10} וזהו אדם

זהו כפי שכתב הרמ"ז שם: "כידוע, בחינת עתיק היא סוף עולם אין סוף". ועיינו באידרא רבא, דף קל"ו ע"ב, בפירוש "כי לא אדם הוא". וזהו "אדם",

הרמ"ז מסביר את הסיבה: עתיק הוא הנקודה הנמוכה ביותר, ה"סוף", של תחום האינסוף עצמו, ולכן הקצה ממש של האינסוף נעלם בתוך ז"א. האידרא רבא, בהסבירה את הפסוק "כי לא אדם הוא", מלמדת שמדרגה שבה לא מתגלה פנים שלמות אינה נקראת "אדם"; "אדם" הוא המדרגה הגלויה.

דהיינו בחינת אתגלייא דז"א כי יקריב מכם שתבא הנפש האלקית למסור נפשו בק"ש [בקריאת שמע] באחד שאז הוא קרבן להוי' שהוא בחי' פנימית דז"א בחינת עתיקא כו'.

כלומר, הבחינה הגלויה של ז"א; "כי יקריב מכם" — שהנפש האלקית תבוא למסור את נפשה בקריאת שמע, במילה "אחד", שאז היא "קרבן להוי'", שהיא בחינת פנימיות ז"א, בחינת עתיקא וכו'.

הפסוק כולל אפוא את שתי המדרגות: "אדם" הוא הבחינה הגלויה של ז"א, ואילו "קרבן להוי'" מגיע אל הליכה הפנימית והנסתרת שלו, עתיקא. כשהנפש האלקית מוסרת את עצמה במילה "אחד" שבקריאת שמע, היא מוקרבת לאותה מדרגה פנימית.

2 ועיין בזהר בהעלותך קנ"ב¹¹ א' נשמתא דאמרן דא תפארת ישראל¹² כו' ונשמתא לנשמתא¹³ דא איהו עתיקא קדישא וכולא חד.

ועיינו בזהר, פרשת בהעלותך, דף קנ"ב ע"א: "הנשמה שעליה דיברנו — זו תפארת ישראל וכו'; ונשמת הנשמה — זו עתיקא קדישא; והכול אחד".

הזוהר בפרשת בהעלותך מתאר ארבע שכבות עליונות, המקבילות ללבוש, לגוף, לנשמה ולנשמת הנשמה של האדם. ה"נשמה" היא תפארת ישראל, שהזוהר שם מכנה את התורה עצמה; ו"נשמת הנשמה" היא עתיקא קדישא, העתיק הקדוש הנסתר. כולן קשורות זו בזו ונחשבות לאחד.

וזהו אדם דהיינו תפארת כדכתיב כתפארת אדם. כי יקריב מכם קרבן¹⁴ להוי' הוא בחינת הארת ע"ק [עתיקא קדישא] המלוכש בת"ת [כתפארת] שהרי נקרא נשמתא לנשמתא כו'.¹⁵

וזהו "אדם", היינו תפארת, ככתוב: "כתפארת אדם". "כי יקריב מכם קרבן להוי'" היא הבחינה של הארת עתיקא קדישא המלוכשת כתפארת, שהרי היא נקראת "נשמת הנשמה" וכו'.

הפסוק מקבל כאן פירוש מקביל: "אדם" הוא תפארת, הספירה המרכזית של ז"א, כפי שישעיהו מדבר על "תפארת אדם". לפי זה, "קרבן להוי'" הוא הארת עתיקא קדישא המלוכשת כתפארת, שכן הזוהר מכנה את עתיקא "נשמת הנשמה".

3 והנה המשכה זו ואתעדל"ע [ואתערותא דלעילא] זו דאדם כי יקריב היינו ע"י עסק התורה והמצות שהתורה היא בחינת אדם זה כמבואר בזהר בהעלותך שם.

והנה, המשכה זו ואתערותא דלעילא זו של "אדם כי יקריב" נעשות באמצעות העיסוק בתורה ובמצוות, שכן התורה היא בחינת אדם זו, כפי שמבואר שם בזהר, בפרשת בהעלותך.

המשכת האור הנסתר של עתיק אל ה"אדם", שתוארה קודם לכן, כדי שהנשמה תוכל להיעשות קרבן אליו, נקראת המשכה ואתערותא דלעילא. היא נעשית באמצעות העיסוק בתורה ובמצוות, מפני שהתורה עצמה היא בחינת ה"אדם" הזו: הזוהר שהובא קודם לכן מכנה את תפארת ישראל "התורה עצמה".

וזהו שהתורה נקרא עוז¹⁶ שהיא הנותנת כח ועוז לנפש האלקית להתגבר על חומריות הגוף ונפש הבהמית וכמ"ש במ"א ע"פ בחדש השלישי.^{17, 18, 19}

וזהו הטעם שהתורה נקראת "עוז": היא הנותנת כוח ועוז לנפש האלקית להתגבר על גשמיות הגוף ועל נפש הבהמית, וכפי שמבואר במקום אחר על הפסוק "בחדש השלישי".

חז"ל דורשים בכמה פסוקים את המילה "עוז" על התורה. אדמו"ר הזקן מבאר את הטעם לכך: התורה נותנת לנפש האלקית כוח להתגבר על גסות הגוף ועל נפש הבהמית, כפי שהוא מסביר במאמר על הפסוק "בחדש השלישי", הפותח את סיפור מתן תורה.

קטע 2 • 41-5

"מן הבהמה": מסירות הנפש השנייה

4 ובחיני' [ובחינת / ובחינה] הבי' דמס"נ [דמסירות נפש] בק"ש [בקריאת שמע] הוא בחינת ובכל נפשך²⁰ היינו שגם בחינת נה"ב [נפש הבהמית] תהיה בבחינת אתכפיא ואתהפכא ובחינת מס"נ [מסירות נפש] זו אינו באחד אלא בבחינת ברוך שם כבוד מלכותו כו'

המדרגה השנייה של מסירות נפש בקריאת שמע היא בחינת "ובכל נפשך": כלומר, שגם נפש הבהמית תהיה במצב של הכנעה והפיכה לקדושה. מסירות נפש זו אינה בבחינת "אחד", אלא בבחינת "ברוך שם כבוד מלכותו" וכו'.

המסירות השנייה בקריאת שמע היא בבחינת "ובכל נפשך": כאן גם נפש הבהמית צריכה להיות מוכנעת, ולאחר מכן להתהפך לקדושה. מסירות נפש זו קשורה לא למילה "אחד", אלא לפסוק "ברוך שם כבוד מלכותו", העוסק במלכות ה'.

וזוהו מן הבהמה כו' תקריבו את קרבנכם²¹ דקרבנכם היינו הקרבת נפש הבהמית ועלייתה בבחינת אתהפכא כו' ונמשך מן הבהמה שמדת מלכות שמתלבשת בכריאה היא בחינת שם ב"ן [שם ב"ן] בגימטריא בהמה.

וזוהו "מן הבהמה... תקריבו את קרבנכם": "קרבנכם" הוא הקרבת נפש הבהמית והעלאתה בבחינת הפיכה לקדושה וכו'. והדבר נמשך "מן הבהמה", שכן מידת מלכות, כשהיא מתלבשת בעולם הכריאה, היא בחינת שם ב"ן, שערכו המספרי שווה ל"בהמה".

זהו הקרבן "מן הבהמה": "קרבנכם" הוא נפש הבהמית עצמה, שמקריבים ומעלים כאמצעות הפיכתה לקדושה. הדבר נמשך מ"הבהמה", משום שמלכות כפי שהיא מתלבשת בעולם הכריאה היא שם ב"ן — שם הוי' שבו האותיות נכתבות במילואן באות ה'; ערכן המספרי של אותיותיו הוא 52, כמו "בהמה".

5 ומבחינה זו דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דוקא נמשך הקרבת נה"ב [נפש הבהמית].

ודווקא מבחינה זו, של "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", נמשכת העלאת הנפש הבהמית.

העלאת הנפש הבהמית נמשכת דווקא מבחינת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", כלומר מבחינת מלכות ה'.

וגם עלייתה אחר הבירור הוא בבחינת שם ב"ן [שם ב"ן] וכמ"ש בזהר פרשה פינחס שם בפ"י מצמיח חציר לבהמה^{22, 23} והוא ענין התכללות נה"ב [נפש הבהמית] אחר הבירור בבחינת מל'.

גם עלייתה לאחר הבירור היא בבחינת שם ב"ן, וכפי שנכתב בזהר, בפרשת פינחס שם, בפירוש הפסוק "מצמיח חציר לבהמה": זהו ענין התכללות הנפש הבהמית לאחר הבירור בבחינת מלכות,

גם לאחר שהנפש הבהמית התבררה ועלתה, היא עולה רק עד בחינת שם ב"ן, מלכות. בזהר בפרשת פינחס, בפירוש הפסוק "מצמיח חציר לבהמה", מתוארת התכללות מסוג זה במלכות, הנקראת "בהמה".

כמו התכללות המלאכים הנקרא חציר כו' ועשב לעבודת האדם קאי על התכללות נה"א [נפש האלקית] בז"א כנ"ל ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ כה אמר כו' מהלכים בין העומדים^{24, 25} מענין זה.^{26, 27}

בדומה להתכללות המלאכים, הנקראים "חציר" וכו'; ואילו "ועשב לעבודת האדם" מתייחס להתכללות הנפש האלקית בז"א, כמוזכר לעיל. וראו גם את המבואר במקום אחר בעניין זה, בביאור הפסוק "כה אמר...": "מהלכים בין העומדים".

הנפש הבהמית לאחר הבירור נכללת במלכות, בדומה למלאכים, שהזוהר מכנה "חציר" הנאכל על ידי ה"בהמה". לעומת זאת, "ועשב לעבודת האדם" מתייחס לנפש האלקית הנכללת בז"א, האדם העליון, כפי שהוסבר בפסקה הראשונה; המאמר על "מהלכים בין העומדים" (זכריה ג, ז) עוסק באותו הבדל בין נשמות למלאכים.

מפתחות הפנימית ומפתחות החיצונית

6 והענין כי הנה יש ב' בחינות התבוננות האחד ההתבוננות בעצמות אור א"ס ב"ה שהוא יתברך רם

ונשא ואינו בגדר עלמין כלל לא בבחינת ממלא ולא בבחינת סובב

ההסבר הוא כך: יש שתי בחינות של התבוננות. הראשונה היא התבוננות בעצמותו של אור אין סוף, ברוך הוא: שהוא, יתברך, רם ונישא ואינו בגדר העולמות כלל — לא בבחינת ממלא [כל העולמות] ולא בבחינת סובב [כל העולמות];

אדמו"ר הזקן מסביר כעת את שתי הקרבנות באמצעות שני סוגים של התבוננות. הראשונה מתבוננת בעצמותו של ה', שאין לה כל שייכות לעולמות: היא למעלה לא רק מהאור שממלא כל עולם מבפנים, אלא גם מהאור שמקיף אותם מבחוץ.

כי אני ה' לא שנית²⁸ כתיב ואין ערוך אליו יתברך אפי' [אפילו] כערך טפה מאוקיינוס ומה נמשך

המס"נ [המסירות נפש] של הנה"א [הנפש האלקית]

שכן כתוב: "אני ה' לא שנית", ואין ערוך אליו יתברך, אפילו לא כערך טיפה לאוקיינוס. ומכאן נמשכת מסירות נפש של הנפש האלקית

ה' אומר: "אני ה' לא שנית" (מלאכי ג, ו): בריאת העולמות לא חוללה בו שום שינוי, ואין הם בערך אליו — אפילו לא כטיפה ביחס לאוקיינוס, שכן עדיין יש יחס מסוים בין הטיפה לאוקיינוס. מהתבוננות זו נובעת מסירות הנפש של הנפש האלקית במילה "אחד".

(עיי' בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא²⁹ במשי"ש [במה שכתוב שם] וא"כ מהותו ועצמותו יתברך כו' המס"נ

[המסירות נפש] למעלה מחיי החיים כו')

(עיינו במאמר המתחיל "חייב אינש לבסומי בפוריא", בדברים שנאמרו שם: "ואם כן, מהותו ועצמותו יתברך כו'"; מסירות הנפש שלמעלה מחיי החיים כו'),

ההערה מפנה את הקורא למאמר בפורים שבתורה אור, "חייב אינש לבסומי בפוריא", העוסק במהותו ועצמותו של ה'. שם מסירות הנפש מגיעה למעלה מהמדרגה שבה ה' הוא "חיי החיים" — המקור המעניק חיות לעולמות.

שלפי שרשה מבחינת פנימית העולמות היינו מפנימית הכלים כמאמר טהורה היא³⁰ ששרשה

מבחינת טהירו עלאה כו'

שכן מאחר ששרשה הוא בבחינת פנימיות העולמות, כלומר בפנימיות הכלים, כמאמר "טהורה היא" — שורשה מבחינת טהירו עילאה כו',

הנפש האלקית מסוגלת להגיע למדרגה כה גבוהה בזכות שורשה, בפנימיות העולמות, בפנימיות הכלים. ברכת הבוקר "אלקי, נשמה שנתת בי טהורה היא" רומזת לשורש זה — טהירו עילאה, "הטהרה העליון".

ע"כ היא בטלה ונכללת לגבי אור א"ס ב"ה ממש על ידי שמשכלת ומתבוננת ברוממות עצמות אור א"ס ב"ה.

לכן היא מתבטלת ונכללת ממש באור אין סוף, על ידי שהיא משיגה בשכל ומתבוננת ברוממות עצמותו של אור אין סוף, ברוך הוא.

לכן, כשהנפש האלקית מבינה ומתבוננת עד כמה עצמותו של אור אין סוף נעלית, היא מתבטלת ונכללת בו. זוהי מסירות הנפש שלה ב"אחד", הקרבן של "אדם כי יקריב מכם".

7 וזהו ענין מפתחות הפנימית ושער החצר הפנימית³¹ הפונה קדים כו' שיומשך התפעלות בנפש שתתפעל מאור א"ס ב"ה ממש שנקרא קדמונו של עולם שאינו בגדר ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסכ"ע [וסובב כל עלמין].

וזהו ענינם של "המפתחות הפנימיות" ושל "שער החצר הפנימית הפונה מזרחה (קדים)" וכו': שתתעורר הנפש, כך שתתפעל מאור אין סוף עצמו, ברוך הוא, הנקרא "קדמונו של עולם", שאינו בגדר ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין.

ההתבוננות הראשונה מכונה כאן "המפתחות הפנימיות" ו"שער החצר הפנימית הפונה מזרחה" (יחזקאל מו, א), והמילה "קדים", מזרחה, רומזת ל"קדמונו", הראשון. היא מעוררת את הנפש אל אור אין סוף עצמו, שלמעלה הן ממלא כל עלמין והן מסובב כל עלמין.

וזהו אדם העליון ז"א דאצילות כי יקריב מכם שיומשך המס"נ [המסירות נפש] בנפש האלקית קרבן להוי' שהוא מהתבוננות רוממות עצמות אור א"ס ב"ה שהארה מזה מלוכש בז"א כנ"ל והבחינה הבי' בהתבוננות הוא נקרא מפתחות החיצוניות

וזהו [פירוש] "אדם", האדם העליון, ז"א שבאצילות, "כי יקריב מכם": שתימשך בנפש האלקית מסירות נפש, "קרבן להוי'", הבאה מהתבוננות ברוממות עצמות אור אין סוף, ברוך הוא, שהארה ממנו מלוכשת בז"א, כנזכר לעיל. ובחינת ההתבוננות השנייה נקראת "המפתחות החיצוניות",

ההתבוננות הפנימית היא פירושו של "אדם", כי יקריב מכם... קרבן להוי' שבפסקה הראשונה: מסירות הנפש של הנפש האלקית, הנובעת מהתבוננות ברוממות עצמותו של ה', שהארה ממנה מלוכשת בז"א. סוג ההתבוננות השני נקרא "המפתחות החיצוניות".

שהוא להתבונן איך הוא יתברך ממכ"ע [ממלא כל עלמין] אתה עשית את השמים³² ושמי השמים יוצר משרתים ואשר משרתיו³³ כו'

והיא ההתבוננות בכך שהוא יתברך ממלא כל עלמין: "אתה עשית את השמים ושמי השמים..."; "יוצר משרתים ואשר משרתיו..." וכו';

ההתבוננות החיצונית מתבוננת בכך שה' ממלא את כל העולמות ומחיה אותם: הוא עשה את השמים ואת כל צבאם (נחמיה ט, ו), והוא יוצר את המלאכים המשרתים אותו, כפי שנאמר בברכת "יוצר" שלפני קריאת שמע של שחרית.

שאו מרום עיניכם³⁴ וראו מי ברא אלה (כמ"ש במ"א בד"ה כי תשמע בקול³⁵ וסד"ה וספרתם לכם³⁶ דגבי חג השבועות בענין שעורה וחסה כו' ע"ש)

"שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (כמבואר במקום אחר, במאמר המתחיל "כי תשמע בקול" ובסוף המאמר המתחיל "וספרתם לכם", על חג השבועות, בענין שעורה וחסה וכו'; עיינו שם).

קריאתו של ישעיהו, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", היא דוגמה להתבוננות זו: להתבונן בבריאה ולהכיר את בוראה. ההערה בסוגריים מפנה לשני מאמרים בלקוטי תורה המרחיבים בעניין: האחד על פרשת ראה והשני על ספירת העומר, שבהם השעורה והחיטה מייצגות שתי מדרגות בהשגת האלוקות.

והוא מבחינת מדת מלכותו ית' שנקרא שם שאינו אלא זיו והארה וכו' ודכונדע דבחינת ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסכ"ע [וסובב כל עלמין] הכל נקרא בחינת שמו בלבד כו'

וזהו מצד בחינת מדת מלכותו יתברך, הנקראת "שם", שהרי היא רק זיו והארה. וכידוע, בחינות ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין נקראות כולן רק בחינת שמו בלבד וכו',

ההתבוננות החיצונית שייכת למלכות, מלכותו של ה', הנקראת "שמו": כשם הוא רק זיו והארה של ה', ולא עצמותו. ואכן, גם ממלא כל עלמין וגם סובב כל עלמין נקראים, ביחס לעצמותו, רק "שמו".

וכמבואר במ"א בפ"א אל תקרי שמות³⁷ אלא שמות כו' (עיי' בד"ה ובבואה לפני המלך³⁸ כו')
וכמבואר במקום אחר בפירוש "אל תקרי שמות אלא שמות" וכו' (עיינו במאמר המתחיל "ובבואה לפני המלך" וכו').

דברי חז"ל בתלמוד (ברכות ז, ב), "אל תקרי שמות אלא שמות", מתבארים במקום אחר במשמעות זו. ההערה בסוגריים מפנה למאמר לפורים שכתורה אור, "ובבואה לפני המלך".

והנה מבחינת התבוננות זו יומשך בחינת אתהפכא דנה"ב [דנפש הבהמית] שלהיות הנה"ב [הנפש הבהמית] היא ירדה במדרגות תחתונות אשר שם מסכים מבדילים ע"כ לא תקלט בה ההתפעלות

והנה מבחינת התבוננות זו נמשכת בחינת אתהפכא בנפש הבהמית. מכיוון שנפש הבהמית ירדה למדרגות תחתונות, שבהן יש מסכים מבדילים, ההתפעלות אינה נקלטת בה,

מההתבוננות השנייה נמשכת אתהפכא של הנפש הבהמית. הנפש הבהמית ירדה למדרגות תחתונות, שבהן "מסכים" המבדילים בינה לבין האלוקות, ולכן ההתבוננות הפנימית בעצמות ה' אינה נקלטת בה.

אלא דייקא ע"י התבוננות מבחי' זו איך שהיש ודבר נפרד הוא בטל לגבי בחינת הזיו המחיה אותו כו'
אלא דווקא באמצעות התבוננות מבחינה זו, כיצד היש והדבר הנפרד בטל לגבי הזיו המחיה אותו וכו'.

מה שכן פועל עליה הוא ההתבוננות בכך שכל "יש" נברא, החווה את עצמו כנפרד וכעומד בפני עצמו, בטל לפני הזיו האלוקי המחיה אותו. מכיוון שהתבוננות זו מתחילה מהעולם הנברא עצמו, היא יכולה לעורר גם את הנפש הבהמית.

וכמ"ש במ"א בפ"י כי תצא למלחמה³⁹ על אויבך⁴⁰ שלנצח כח המתאוה שבנפש הבהמית תהיה בבחינת על אויבך

כפי שמוסבר במקום אחר על הפסוק "כי תצא למלחמה על אויבך": כדי להתגבר על כוח התאוה שבנפש הבהמית, [המלחמה] צריכה להתנהל במדרגה של "מעל אויבך",

ביאור קשור על הפסוק "כי תצא למלחמה על אויבך" מפרש את "על" במשמעות של "מעל": כדי לנצח את תאוות הנפש הבהמית, יש להילחם מתוך עמדה שמעליהן.

דהיינו להתבונן בבחינת שרשה שלמעלה שהוא מבחינת מרכבה עליונה שבקדושה כו' שהוא ג"כ בחינת מן הבהמה תקריבו

כלומר, להתבונן בשורשה שלמעלה, שמקורה במדרגת המרכבה העליונה שבקדושה וכו'; וגם זו בחינת "מן הבהמה... תקריבו".

העלייה "מעל אויבך" פירושה להתבונן בשורשה העליון של הנפש הבהמית, במרכבה העליונה שבקדושה; ההכרה במקורה מאפשרת להעלות את הנפש הבהמית. גם זהו "מן הבהמה... תקריבו".

(ועמ"ש סד"ה וכל העם רואים⁴¹ כו'. בענין ויעמדו מרחוק ובענין ומברכים אותך יתברך שמך כו' שנזכר ג"כ קרוב לענין זה) וזהו מן הבהמה כו' תקריבו⁴² כי

(ועיינו במה שמבואר בסוף המאמר הפותח במילים "וכל העם רואים" וכו', בענין "ויעמדו מרחוק" ובענין "ומברכים אותך יתברך שמך" וכו', שגם בו נדון ענין הקרוב לענין זה.) וזהו "מן הבהמה... תקריבו", כי

ההערה שבסוגריים מפנה לסוף המאמר בתורה אור על "וכל העם רואים", על העם ש"ויעמדו מרחוק" במעמד הר סיני ועל המילים "ומברכים אותך יתברך שמך", הנוגעים לאותו רעיון. לאחר מכן מסביר הטקסט מדוע מדרגה זו נקראת "בהמה".

הנה כתיב רוח הבהמה היורדת היא למטה⁴³ שבחינת התפשטות הארת האלקות הנמשך להחיות עולמות ב"י נקרא רוח הבהמה שם ב"ן [שם ב"ן] מאחר שבאמת אין ערוך כלל לנברא עם הבורא

הרי נאמר: "רוח הבהמה היורדת היא למטה". התפשטות הארת האלקות הנמשכת להחיות את עולמות בריאה, יצירה ועשיה נקראת "רוח הבהמה", שם ב"ן (52), משום שבאמת אין כל ערך בין הנברא לבורא,

קהלת מדבר על "רוח הבהמה היורדת היא למטה". אדמו"ר הזקן מחיל זאת על הארת האלקות המתפשטת למטה ומחיה את שלושת העולמות התחתונים, בריאה, יצירה ועשיה: היא נקראת "רוח הבהמה" ושם ב"ן, משום שאין כל השוואה בין הנברא לבורא.

כי הנברא הוא בעל גבול מחודש והבורא הוא בלתי בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] אין לו תחלה ואין לו תכלה.

שהרי הנברא מוגבל ונברא מחדש, ואילו הבורא אינו בעל גבול; אין לו ראשית ואין לו תכלית.

הנברא מוגבל ובא לידי מציאות, ואילו הבורא אינו בעל גבול, ואין לו ראשית או סוף. האור המחיה את הנבראים הללו ירד למדרגתם, ולכן הוא נקרא בשם הנמוך "בהמה".

8 ולכן המשכת האור והחיות להתהוות הבעל גבול מהבלתי בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] הוא תכלית הירידה

שאין כמוה ואפילו נבראים היותר נעלים כמו נשמות ומלאכים

לכן, הורדת האור והחיות כדי שהמוגבל יתהווה מן הבלתי־מוגבל היא הירידה הגדולה ביותר, שאין ירידה הדומה לה. וגם אצל הנבראים הנעלים ביותר, כגון נשמות ומלאכים,

התהוותם של נבראים מוגבלים מן האין־סוף היא הירידה הגדולה ביותר האפשרית של האור והחיות האלווקיים. גם הנבראים הנעלים ביותר, נשמות ומלאכים, נצרכו לירידה כזאת.

הנה ירידה גדולה לבחינת הזיו לירד מבחינת התכללותו במאור להיות זיו והארה ושיהיו נהנין מזיו⁴⁴

כוי משא"כ כשהיה כלול במאור ע"ד המלך המרומם לבדו⁴⁵ כוי

יש ירידה גדולה בכך שהזיו יורד מהיותו כלול במאור ונעשה זיו והארה, כדי שיוכלו ליהנות מן הזיו וכו'. לא כך היה כאשר היה כלול במאור, בדומה ל"המלך המרומם לבדו" וכו'.

כדי שה"זיו" האלוקי יעשה הארה נפרדת, כך שהנשמות והמלאכים יוכלו ל"יהנות מן הזיו", עליו לרדת ממצבו כשהוא כלול במקורו, המאור. קודם לכן היה כלול כולו במקורו, כמתואר בתפילת שחרית: "המלך המרומם לבדו".

ולכן נקרא בחינת מלי' היורדת לבי"ע רוח הבהמה היורדת למטה בחינת שם ב"ן [שם ב"ן] כמו שאין ערוך

בין החי למדבר כוי

לכן בחינת מלכות היורדת לבריאה, יצירה ועשיה נקראת "רוח הבהמה היורדת למטה", בחינת שם ב"ן; כשם שאין ערך בין החי למדבר וכו'.

לכן מלכות, כשהיא יורדת להחיות את בריאה, יצירה ועשיה, נקראת "רוח הבהמה היורדת למטה", בחינת שם ב"ן. ביחס לאור שלמעלה ממנה היא כבהמה ביחס לאדם, שהוא "מדבר": אין ערך ביניהם.

ועמ"ש בד"ה והניף את העומר⁴⁶ ועיין בזהר פ' ויחי דרל"ט ע"א כד נחית ואזיל⁴⁷ כוי ולכן

ועיין במה שנתבאר במאמר המתחיל "והניף את העומר"; וכן בזהר, פרשת ויחי, דף רל"ט ע"א: "כד נחית ואזיל" וכו'. ולכן,

אדמו"ר הזקן מפנה למאמר העוסק בהנפת העומר ולמשל שבזהר על מלך היושב על כסאו, המכונה "מלך עליון", שכאשר הוא "יורד" לבית עבדו הוא נקרא "מלך קטן". כך גם מלכותו של הקב"ה, כשהיא יורדת אל העולמות, מכונה בשם נמוך יותר.

הנה התפעלות הנפש מבחי' זו נקרא מן הבהמה תקריבו כוי והיינו שמבחינת התכונות דברוך שם

כבוד מלכותו לעולם ועד ומענין שתיים לפני⁴⁸ דק"ש [דקריאת שמע]

התעוררות הנפש מבחינה זו נקראת "מן הבהמה תקריבו" וכו'. כלומר, היא באה מההתכונות ב"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ומענין שתי הברכות שלפני קריאת שמע,

התעוררות הנפש שבאה מבחינה זו היא "מן הבהמה תקריבו". היא נובעת מההתכונות ב"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ובשתי הברכות שאומרים לפני קריאת שמע של שחרית.

דהיינו מהתבוננות התפעלות העצומה של המלאכים וחיות הקודש מזה נמשך בחינת וכל נפש⁴⁹ אתכפיא ואתהפכא דנפש הבהמית כו'.

כלומר, מהתבוננות בהתפעלות העצומה של המלאכים וחיות הקודש; מכך נמשכת בחינת "וכל נפשך" — הכפפתה והפיכתה של הנפש הבהמית וכו'.

הברכות הללו מתארות את המלאכים ואת חיות הקודש, יצורי המרכבה, המשבחים את ה' בהתפעלות עצומה. ההתבוננות ביראתם מביאה ל"וכל נפשך": הכפפתה של הנפש הבהמית ולאחר מכן הפיכתה.

קטע 4 • 91

מעלתה של נפש הבהמית שנתבררה

9 והנה בעליי [בעלייה] נפש הבהמית ג"כ להתכלל באור אי"ס ב"ה נעשה יתרון מבהתכללות נה"א [נפש האלקית] לבד כענין במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדים⁵⁰ כו'

והנה, כאשר גם הנפש הבהמית עולה ונכללת באור אין סוף, ברוך הוא, נוצר יתרון על פני הכללתה של הנפש האלקית לבדה, בדומה לעניין "במקום שבעלי תשובה עומדים" וכו'.

כאשר גם הנפש הבהמית מתעלה ונכללת באור אין סוף, מושג דבר שהנפש האלקית לבדה אינה יכולה להשיג, כפי שאמרו חז"ל: "במקום שבעלי תשובה עומדים..." ככל שנקודת המוצא נמוכה יותר, כך העלייה גדולה יותר.

וכנודע דשם ב"ן [שם ב"ן] לאחר הבירור הוא למעלה משם מ"ה [שם מ"ה] שהוא בחינת אדם. וזהו ענין א"ח [אשת חיל] עט"ב [עטרת בעלה].

וכידוע, שם ב"ן, לאחר הבירור, נעלה משם מ"ה, שהוא בחינת "אדם". וזהו פירוש "אשת חיל עטרת בעלה".

כידוע בקבלה, שם ב"ן, שהוא מלכות, לאחר הבירור עולה למעלה משם מ"ה, שערכו המספרי הוא "אדם". זהו פירוש "אשת חיל עטרת בעלה": הנוקבא, מלכות, נעשית כתר מעל הז"א, הצד הזכרי.

וזהו שבאדם כי יקריב מכם נאמר קרבן להוי' ואח"כ במן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את⁵¹ ק רבנכם כתיב יקריב אותו לרצונו⁵² לפני הוי'.

וזהו הטעם שעל "אדם כי יקריב מכם" נאמר "קרבן להוי'", ואילו לאחר מכן, על "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם", נאמר "יקריב אותו לרצונו לפני הוי'":

לכן הפסוקים מתארים את שני הקרבנות באופן שונה. על "אדם... מכם" נאמר רק "קרבן להוי'", ואילו על קרבן הבהמה נאמר "יקריב אותו... לפני הוי'" (ויקרא א, ג).

דהיינו מקור בחינת הוי' שמשם נמשך להיות התהוות בחינת הוי'. וזה היה ענין דם התמיד צפונה לפני⁵³ הוי' וכמ"ש במ"א בד"ה בכ"ה בכסלו הני"ל.

כלומר, מקור בחינת הוי', שממנו נמשכת התהוותה של בחינת הוי'. וזהו ענין דם קרבן התמיד, "צפונה לפני הוי'", כפי שנתבאר במקום אחר, במאמר המתחיל "בכ"ה בכסלו" שהוזכר לעיל.

"לפני הוי'" מתפרש כ"קודם להוי'": המקור שממנו מתהווה שם הוי' עצמו. כך גם לגבי דם קרבן התמיד, "צפונה לפני הוי'" (ויקרא א, יא), כפי שמבואר במאמר לחנוכה שהוזכר בתחילת הדברים.

(ועיין בזהר ויחי דרל"ט ע"ב מ"ש ע"פ זה). ומה שיש להבין עוד דהא כללות ענין הקרבנות הוא לפי

(וראו בזהר, ויחי, רלט ע"ב, מה שנאמר על פסוק זה.) ועוד יש להבין: הרי ענין הקרבנות בכללותו הוא משום

גם בזהר על ויחי יש פירוש לפסוק זה, המבחין בין "קרבן להוי'" — האדם העולה מלמטה למעלה — ובין "קרבנכם" מן הבהמות, שיורד מלמעלה למטה. לאחר מכן מעלה אדמו"ר הזקן שאלה על הקרבנות בכללותם.

שהם משב"כ [משבירת הכלים] שנפלו ועיקרם מעולם התהו לכך כשמתבררים ומתעלים הם בחינת ריח ניחוח. וזה יתכן ג"כ בבירור נה"ב [נפש הבהמית] שבאדם ששרשה ג"כ מעולם התהו.

שהם משבירת הכלים שנפלו, ועיקר שורשם מעולם התהו; לכן, כאשר הם מתבררים ומתעלים, הם בבחינת "ריח ניחוח". והדבר מתאים גם לבירור הנפש הבהמית שבאדם, שגם שורשה מעולם התהו.

הקרבנות באים מן הבהמות משום שמקורן בכלים שנשברו ונפלו מעולם התהו; כאשר הם מתבררים ומתעלים, הם נעשים "ריח ניחוח" לה'. הדבר מתאים גם לנפש הבהמית, שגם שורשה בתהו.

אבל על בחינת מס"נ [מסירות נפש] של הנפש האלקית ששרשה מעולם התיקון מז"א דאצי' לכאורה קשה למה יקרא בחינה זו יקריב מכם קרבן כו'

אבל בנוגע לבחינת מסירות הנפש של הנפש האלקית, ששרשה מעולם התיקון, מז"א דאצילות, לכאורה קשה: מדוע נקראת בחינה זו "יקריב מכם קרבן" וכי?

לעומת זאת, שורש הנפש האלקית הוא בעולם התיקון, בז"א דאצילות, שלא נפל. אם כן, מדוע מסירות הנפש שלה נקראת "קרבן", כאילו גם היא זקוקה להתעלות?

הנה כבר נת' [נתבאר] ענין זה במ"א בפ' יתרו בד"ה להבין ביאור ענין האבות⁵⁴ הן הן המרכבה ע"ש ועמ"ש בד"ה אני ישנה גבי רעיתי:⁵⁵

ענין זה כבר נתבאר במקום אחר, בפרשת יתרו, במאמר המתחיל "להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה"; עיינו שם. וראו גם מה שנתבאר במאמר המתחיל "אני ישנה", בענין "רעיתי".

אדמו"ר הזקן מפנה לתשובה שבמאמר בתורה אור על "האבות הן הן המרכבה", העוסק באותה שאלה: האבות מושרשים באצילות, ואף על פי כן נקראים מרכבה. הוא מפנה גם למאמר "אני ישנה", על המילים "רעיתי".

פירוש נוסף: אדם ובהמה בתוך נפש האלקית

10 ב והנה זהו פי' אי' דמ"ש מן הבהמה קאי על קרבנכם וכפ"י הזהר פרשה ויחי הנ"ל ויש אופן אחר והוא עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בספרא דצניעותא רפ"ד אדם ובהמה תושיע⁵⁶ ה'.

2. והנה זהו פירוש אחד של הכתוב, ש"מן הבהמה" מוסב על "קרבנכם", בהתאם לפירוש הזוהר בפרשת ויחי שהובא לעיל. ויש דרך נוספת, על פי מה שכתוב בספרא דצניעותא, בתחילת פרק ד: "אדם ובהמה תושיע ה'".

סעיף 2 מציע פירוש נוסף. לפי הפירוש הראשון, בעקבות הזוהר על פרשת ויחי, "מן הבהמה" מתייחס לקרבן שלכם — לנפש הבהמית; ואילו הספרא דצניעותא קושר את הפסוק למילים "אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו, ז).

חד בכלל דאחרא משתכחא. בהמה בכלל דאדם.⁵⁷ אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה.⁵⁸

"האחד נמצא בתוך הכללות של האחר: הבהמה בתוך הכללות של האדם. 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה': הספרא דצניעותא מלמד שהאדם והבהמה כלולים זה בזה, וכפרט שהבהמה כלולה באדם. לכן הפסוק יכול לומר "אדם... מכם... מן הבהמה": ה"בהמה" היא חלק מן ה"אדם".

משום דאתכליל בכלל דאדם עכ"ל [עד כאן לשונן] ובזהר הרקיע שם פי' דהכוונה בזה כי הפסוק קשה להולמו.

משום שהיא כלולה באדם". עד כאן לשונו. ובזהר הרקיע שם מפרש שכוונת הדברים היא שהפסוק קשה להבנה:

הפירוש זוהר הרקיע מסביר איזו בעיה בא הספרא דצניעותא ליישב: נראה שהניסוח בפסוק אינו עקבי.

תחלה אמר מכם משמע מגופו של אדם והדר אמר מן הבהמה (ולפמ"ש [ולפי מה שכתוב] לעיל ג"כ מתורץ קושיא זו)

תחילה נאמר "מכם", שמשמעו מגופו של האדם, ולאחר מכן נאמר "מן הבהמה". (ועל פי מה שנכתב לעיל מתיישבת גם קושיא זו.)

"מכם" משמעו שהקרבן בא מן האדם עצמו, ובכל זאת הפסוק ממשיך ואומר "מן הבהמה". אדמו"ר הזקן מציין בדרך אגב שגם הפירוש הראשון, שקרא את שתי הלשונות כשני קרבנות שונים, מיישב את הקושי הזה.

והענין הוא כי בהמה גימטריא ב"ן [שם ב"ן] והוא ממש מצלעותיו של אדם כי אדם גי' [גימטריא] מ"ה [שם מ"ה]⁵⁹ שהוא שם הוי' ומילוי י"ט גימטריא חוה שהוא מלי' שם ב"ן [שם ב"ן] עכ"ד [עד כאן דבריו].

והענין הוא שבהמה עולה בגימטריה ב"ן, והיא ממש מצלעותיו של אדם; כי אדם עולה בגימטריה מ"ה, שהוא שם הוי', והמילוי שלו הוא תשע-עשרה — הגימטריה של חוה, שהיא מלכות, שם ב"ן. עד כאן דבריו.

התשובה מבוססת על גימטריה: בהמה עולה 52, כמניין שם ב"ן, ואדם עולה 45, כמניין שם מ"ה, שהוא שם הוי' במילוי אל"ף. האותיות הנוספות במילוי הזה עולות יחד 19, כמניין חוה, שהיא מלכות, שם ב"ן; כשם שחוה נלקחה מצלעו של אדם, כך ה"בהמה" נובעת מתוך ה"אדם".

ועיין מענין חוה בפי בראשית ד"ה להבין ענין הברכות.⁶⁰ נמצא לפי הספרא דצניעותא מן הבהמה היינו ג"כ בכלל בחינת כי יקריב מכם.

ועיינו בענין חוה בפרשת בראשית, במאמר המתחיל "להבין ענין הברכות". נמצא שלפי פירוש הספרא דצניעותא, "מן הבהמה" כלול גם הוא בבחינת "כי יקריב מכם";

אדמו"ר הזקן מפנה למאמר בתורה אור על פרשת בראשית, העוסק בחוה. לפי פירוש זה, "מן הבהמה" אינו קרבן נפרד, אלא חלק מ"כי יקריב מכם" — קרבנה של הנפש האלקית עצמה.

דהיינו משום שגם הנה"א [הנפש האלקית] אע"פ [אף על פי] שעיקרה בחינת אדם שם מ"ה [שם מ"ה] אעפ"כ [אף על פי כן] כלולה ג"כ מבחינת ב"ן [שם ב"ן] וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בפי בלק בביאור ע"פ מי מנה⁶¹ ע"ש.

כלומר, משום שגם הנפש האלקית, אף שעיקרה בבחינת אדם, שם מ"ה, כלולה גם היא מבחינת ב"ן, כפי שנתבאר בפרשת בלק בביאור על הפסוק "מי מנה"; עיינו שם.

גם הנפש האלקית, שעיקרה בחינת "אדם", שם מ"ה, כוללת בתוכה גם את בחינת ב"ן, כפי שמוסבר במאמר על הפסוק "מי מנה עפר יעקב" שבפרשת בלק.

וז"ש [וזהו שכתוב] וזרעתי את בית ישראל כו' זרע אדם וזרע בהמה⁶² (בירמ"י [בירמיה] סי' ל"א) דהיינו שגם בנה"א [בנפש האלקית] עצמה יש⁶³ מבחינת בהמה שהוא שם ב"ן [שם ב"ן].

וזהו שנאמר: "וזרעתי את בית ישראל וגו' זרע אדם וזרע בהמה" (בירמיהו, פרק לא): כלומר, שגם בנפש האלקית עצמה יש מבחינת "בהמה", שהיא שם ב"ן.

נבואת ירמיהו, "וזרעתי את בית ישראל... זרע אדם וזרע בהמה", מתפרשת כאן כך: גם בנפש האלקית עצמה יש צד של "בהמה", שם ב"ן.

כי הנשמות נולדו מזיווג זו"ן [זעיר אנפין ונוקבא] שהם בחינת מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] אי"כ כלולים משני הבחינות (וכמ"ש במ"א בד"ה כי תצא⁶⁴ בענין וראית בשביה אשת יפ"ת [יפת תאר]⁶⁵ כו')

שהרי הנשמות נולדות מן הזיווג של ז"א ונוקבא, שהם בחינות מ"ה וב"ן; אם כן, הן כלולות משני הבחינות (כפי שמבואר במקום אחר, במאמר המתחיל "כי תצא", בענין "וראית בשביה אשת יפת תואר" וכו',

הנשמות נולדות מן הזיווג של ז"א ונוקבא, התצורות הזכרית והנקבית, שהן מ"ה וב"ן, ולכן בכל נשמה כלולות שתיהן. במאמר על פרשת כי תצא מוצאים את אותו זוג בפסוק על האישה השבויה "יפת תואר".

שיש בהנשמה ב' בחינות יפ"ת [יפת תאר] ואשת יפ"ת [יפת תאר] שהם בחינות דו"נ [דכר ונוקבא] וזהו ענין בצלמו בצלם אלקים⁶⁶ כו' ע"ש) ועיין בפ' נשא דקמ"ז ע"א ע"פ צאן מרעיתי אדם אתם.^{67, 68}

שבנשמה יש שתי בחינות: "יפת תואר" ו"אשת יפת תואר", שהן בחינות זכר ונקבה; וזהו פירוש "בצלמו, בצלם אלקים" וכו'; עיינו שם). ועיינו בפרשת נשא, דף קמ"ז ע"א, על הפסוק "צאן מרעיתי, צאן מרעיתי, אדם אתם".

המאמר מבחין בין שתי בחינות בנשמה: "יפת תואר" ו"אשת יפת תואר" — הזכרית והנקבית — כפי שנאמר "בצלמו, בצלם אלקים... זכר ונקבה ברא אותם". הוזהר על פרשת נשא דורש את דברי יחזקאל "צאן מרעיתי, צאן מרעיתי, אדם אתם" ככינוי לישראל גם "בהמה" וגם "אדם".

וביאור ענין ב' בחינות אלו בעבודת ה' עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בד"ה רני ושמחי⁶⁹ בפ' וצדקתך ירננו⁷⁰ שהמלאכים אין השגתם רק בבחינת מלכות. אבל הנשמות יש להן עבודה נוספת כו'.

ביאור שתי הבחינות האלה בעבודת ה' הוא על פי המבואר במאמר המתחיל "רני ושמחי", בפירוש "וצדקתך ירננו": השגת המלאכים היא רק בבחינת מלכות, ואילו לנשמות יש עבודה נוספת וכו'.

בפועל, שתי הבחינות פירושן שני סוגים של עבודת ה'. במאמר "רני ושמחי" מוסבר שהמלאכים משיגים את האלוקות רק בבחינת מלכות, ואילו לנשמות יש עבודה נוספת, שעליה יורחב בפסקאות הבאות.

11 והנה המלאכים נקראו בשם בהמ' וכמ"ש בביאור ע"פ ואלה המשפטים⁷¹ שלגבי מעלה נחשב בלי דעת הגם שלגבי מטה נחשב הדעת גדול.

והנה המלאכים נקראים בשם "בהמה", כפי שמוסבר בביאור על הפסוק "ואלה המשפטים": ביחס למעלה הם נחשבים כחסרי דעת, אף שלגבי מטה דעתם נחשבת גדולה.

המלאכים נקראים "בהמות". כפי שנאמר בביאור על "ואלה המשפטים", מנקודת המבט של המדרגות העליונות הבנותם נחשבת לחוסר הבנה מוחלט, אף שמנקודת המבט שלמטה היא גדולה.

והיינו מפני היות השגתם רק בבחינת מל'. והנה בנשמות ישראל יש ג"כ בחינה זו וזהו אחרי ה' ילכו כאריה ישאג כמו פני אריה שבמרכבה.

וזה מפני שהשגתם היא רק בבחינת מלכות. והנה גם בנשמות ישראל יש בחינה זו, וזהו "אחרי ה' ילכו, כאריה ישאג" — בדומה לפני האריה שבמרכבה.

הסיבה לכך היא שהמלאכים משיגים אלקות רק בבחינת מלכות. גם בנשמות ישראל יש בחינה זו, והיא נרמזת בפסוק בהושע "אחרי ה' ילכו, כאריה ישאג" — בדומה לפני האריה שבמרכבה.

אכן יש בהם עוד בחינה עליונה יותר והיינו ע"י התורה בחינת אדם ועמ"ש בד"ה אתם נצבים⁷² ומ"ש בד"ה חכלילי עינים מיין⁷³ בפ"י נכנס

אכן, יש בהן בחינה עליונה נוספת, והיא באה באמצעות התורה, בחינת אדם. וראו מה שמבואר במאמר המתחיל "אתם נצבים", וכן מה שמבואר במאמר המתחיל "חכלילי עינים מיין", בפירוש "נכנס

אך לנשמות יש גם מדרגה עליונה יותר, בחינת "אדם", הבאה באמצעות התורה. אדמו"ר הזקן מפנה למאמר "אתם נצבים" ולמאמר "חכלילי עינים מיין", המסביר את דברי חז"ל על היין והסודות.

יין יצא סוד⁷⁴ שע"י יינה של תורה נתגלה בחינת אהבה רבה המוסתרת בנפש כו' וזהו מכם מן הבהמה כו' וזהו ענין ויחד לבבנו.⁷⁵

יין יצא סוד: שעל ידי יינה של תורה מתגלה האהבה רבה המוסתרת בנפש וכו'. וזהו "מכם מן הבהמה" וכו', וזהו ענין "ויחד לבבנו".

"נכנס יין יצא סוד": "יינה" של תורה מגלה את האהבה רבה המוסתרת בנפש. זהו "מכם מן הבהמה" — שתי הבחינות שבנפש, שאותן מבקשת התפילה "ויחד לבבנו" לחבר.

12 ובמ"א בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב⁷⁶ נתבאר פ"י ויחד לבבנו⁷⁷ כי יש ב' בחינות ברעותא דליבא פנימית וחיצונית.⁷⁸

ובמקום אחר, בביאור הפסוק "מי מנה עפר יעקב", מוסבר פירוש הבקשה "ויחד לבבנו": ברצון הלב יש שתי בחינות — פנימיות וחיצונית.

מאמר על הפסוק "מי מנה עפר יעקב" מסביר את הבקשה "ויחד לבבנו", מתוך הרכה שלפני קריאת שמע של שחרית: לרצון הלב יש שתי בחינות, פנימית וחיצונית.

פנימית נקודת הלב היא בחי' אהבה רבה שלמעלה מהטעם והדעת המושג ובאה מלמעלה בבחינת מתנה

פנימיות הלב, נקודת הלב, היא בחינת אהבה רבה, שלמעלה מהטעם ומהדעת המושגת; היא באה מלמעלה, בבחינת מתנה.

הבחינה הפנימית, "נקודת הלב", היא אהבה רבה, שלמעלה מהשכל ומההבנה; האדם אינו משיג אותה בעמלו שלו, אלא היא באה מלמעלה כמתנה.

והיא מבחינת שם מ"ה [שם מ"ה] ומרומז בדברי חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] איזהו שוטה⁷⁹ המאבד מ"ה [שם מ"ה] שנותנים לו וחיצוניות הלב הוא הנלקח מן הדעת וההתבוננות איך שמלכותך מלכות כל עולמים⁸⁰ כו'

אהבה זו היא מבחינת שם מ"ה, והיא נרמזת בדברי חז"ל: "איזהו שוטה? המאבד מ"ה שנותנים לו". חיצוניות הלב היא האהבה הנובעת מן הדעת ומההתבוננות בכך ש"מלכותך מלכות כל עולמים" וכו'.

אהבה פנימית זו היא מבחינת שם מ"ה, ונרמזת בדברי חז"ל: "איזהו שוטה? המאבד מ"ה שנותנים לו" — מי שמאבד את המתנה של מ"ה. חיצוניות הלב היא האהבה שנוצרת מתוך הכנת מלכות ה' על כל העולמות ומההתבוננות בכך.

וזהו ענין שם ב"ן [שם ב"ן] כנודע שכנגד הדעת יש לעומת זה וזהו ענין עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] כי בז' מלכין דתהו בלע הוא⁸¹ מבחינת דעת שנפל בשבירת הכלים כו'

וזהו ענינו של שם ב"ן. כידוע, כנגד הדעת יש גם את הצד שכנגד, וזהו ענינו של עץ הדעת טוב ורע; שהרי בין שבעת מלכי התהו, בלע הוא מבחינת הדעת שנפלה בשבירת הכלים וכו'.

אהבה חיצונית זו היא מבחינת שם ב"ן. מאחר שהיא נובעת מן הדעת, יש לה צד שכנגד: הדעת היא שורש עץ הדעת טוב ורע, ובקבלה בלע, הראשון מבין שבעת מלכי התהו, שייך לדעת שנפלה בשבירת הכלים.

משא"כ בחכמה שלמעלה מהדעת כתיב ימותו ולא בחכמה⁸² שהוא למעלה משבה"כ [משבירת הכלים] עץ החיים וחכמה כח מ"ה [מה].

אך לא כך בחכמה, שלמעלה מן הדעת. עליה נאמר "ימותו ולא בחכמה", שכן היא למעלה משבירת הכלים — בחינת עץ החיים; וחכמה היא כוח מ"ה.

החכמה, שלמעלה מן הדעת, לא נפלה: על אותם מלכים נאמר "ימותו ולא בחכמה". החכמה היא עץ החיים, ובהקבלה הלשונית "כוח מ"ה" — מקור האהבה הפנימית.

13 וצ"ל ויחד לבכנו שיהיה נכלל בחינת חיצוניות הרצון בבחינת פנימי [פנימיות / פנימית] הרצון והיינו

בירור ב"ן [שם ב"ן] והתכללותו במ"ה [בשם מ"ה]

ויש להבין את "ויחד לבכנו": שהחיצוניות של הרצון תכלל בפנימיות הרצון; וזהו בירור ב"ן והכללתו במ"ה.

"ויחד לבכנו" פירושו שהרצון החיצוני שכלב, הנולד מהתבוננות, ייכלל ברצון הפנימי שלו — האהבה שלמעלה מטעם ודעת. זהו בירור ב"ן והכללתו במ"ה.

וזהו כי יקריב מכם כו' מן הבהמה כו' מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] שבנפש האלקית ועמ"ש ע"פ והקרבנות עולה אשה.

וזהו כי יקריב מכם... מן הבהמה...: מ"ה וב"ן שבנפש האלקית. ועיינו במה שנתבאר על הפסוק "והקרבנות עולה אשה".

זו משמעות הפסוק לפי פירוש זה: "כי יקריב מכם" ו"מן הבהמה" הם מ"ה וב"ן, שניהם בתוך הנפש האלקית, ומקריבים אותם יחד. אדמו"ר הזקן מפנה גם לביאורו על הפסוק "והקרבנות עולה אשה".

ועיין עוד במ"ש במ"א ע"פ שיר השירים⁸³ בענין ב' בחינות כלה שכינתא עילאה ושכינתא תתאה והיינו ג"כ ב' בחינות אלו שבנפש האלקית.

ועיינו עוד במה שנתבאר במקום אחר על הפסוק "שיר השירים", בענין שתי בחינות של "כלה" — השכינה העליונה והשכינה התחתונה; וגם הן שתי הבחינות הללו שבנפש האלקית.

המאמר על "שיר השירים" עוסק בשתי בחינות של כלה: השכינה העליונה והשכינה התחתונה. גם הן שתי הבחינות שבנפש האלקית.

(גם מ"ש⁸⁴ בפי' כי תשא ע"פ שמאלו תחת לראשי^{85, 86} כו' בענין ההפרש בין עבודת ניצוץ הנשמה המתפשט ומתלבש בתוך הגוף שזהו בחינת בכל לבבך כו'

(וכן במה שנתבאר בפרשת כי תשא על הפסוק "שמאלו תחת לראשי" וכו', בענין ההבדל בין עבודת ניצוץ הנשמה, המתפשט ומתלבש בתוך הגוף, שהיא בחינת "בכל לבבך" וכו',

ההערה בסוגריים מוסיפה הפניה למאמר על "שמאלו תחת לראשי". הוא מבחין בין עבודת ניצוץ הנשמה, המתפשט בתוך הגוף ומתלבש בו, לבין בחינות אחרות; עבודה זו היא "בכל לבבך".

משא"כ בחינת בכל מאודך⁸⁷ הוא בחי' עבודת עיקר הנשמה כו' והיינו שצ"ל ע"ד ויחד לכבנו וכמבואר ענין זה ג"כ סד"ה להבין ענין הברכות)⁸⁸

ואילו בחינת "בכל מאודך" היא עבודת עצם הנשמה וכו'; כלומר, הדבר צריך להיות באופן של "ויחד לכבנו". ענין זה מבואר גם בסוף המאמר הפותח במילים "להבין ענין הברכות".

לעומת זאת, "בכל מאודך" היא עבודת עצם הנשמה, שלמעלה ממה שמתלבש בגוף; שתי הבחינות צריכות להתחבר, כענין "ויחד לכבנו". גם סוף המאמר בתורה אור "להבין ענין הברכות" מבאר זאת.

ואח"כ כתיב מן הבקר ומן הצאן⁸⁹ זהו בירור נה"ב [נפש הבהמית] שבאדם ששרשה לוקחה מחיות המרכבה שנק' שנים עשר בקר כו':

ואחר כך נאמר "מן הבקר ומן הצאן": זהו בירור הנפש הבהמית שבאדם, ששרשה נלקח מחיות המרכבה, הנקראות "שנים עשר בקר" וכו'.

רק לאחר מכן נאמר "מן הבקר ומן הצאן" — בירור הנפש הבהמית, ששרשה בחיות המרכבה, הנקראות "שנים עשר בקר", כמו הבקר שנשאו את הים הגדול בבית המקדש שכנה שלמה.

בעבודה

בקריאת שמע מסור את עצמך פעמיים: ב"אחד", על ידי התבוננות בכך שעצמות ה' היא למעלה מכל העולמות, עד שנפש האלקית מתבטלת אליו; וב"בכל נפשך", על ידי התבוננות — באמצעות "כרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ושבח המלאכים בברכות שלפני קריאת שמע — בכך שכל נברא אין ואפס לגבי האור המחיה אותו, עד שנפש הבהמית עצמה נכפפת ואחר כך משתנה. שאב לכך כוח מלימוד התורה, ובקש: "ויחד לבבנו", שהאהבה הנולדת מהתבוננות תתחבר לאהבה הנסתרת שבנפש.

שאלות לשיחה

1. מדוע מסירות הנפש של נפש האלקית קשורה למילה "אחד", ושל נפש הבהמית ל"כרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"?
2. מדוע נפש הבהמית אינה יכולה להתעורר מהתבוננות בעצמות ה' שלמעלה מהעולמות, ואיזו התבוננות מגיעה אליה?
3. באיזה מובן נפש הבהמית שנתבררה עולה למעלה מנפש האלקית, וכיצד מבטאים זאת "לפני הוי"ו" ו"אשת חיל עטרת בעלה"?
4. במה שונים שני הפירושים ל"מן הבהמה": קרבן שני, נפש הבהמית, או מדרגה בתוך נפש האלקית עצמה?
5. מהן המדרגות הפנימיות והחיצוניות של הלב, ומה פירוש הבקשה "ויחד לבבנו"?

הערות

פסוקה 1

1 בד"ה בכ"ה בכסלו

זהו מאמר החנוכה שבתורה אור. הוא פותח בימי החנוכה, שואל מדוע תיקנו חכמים להדליק נרות כזכר למקדש דווקא בעקבות נס זה, ומתחיל בביאור מנורת המקדש; לפי נוסחנו, שני סוגי מסירות הנפש שבקריאת שמע מתבארים שם.

הערת קה"ת

תו"א כט, א.

2 ה' אחד

הפסוק הראשון של קריאת שמע: "שמע ישראל... ה' אחד". מסירות הנפש של הנפש האלקית במילה "אחד" היא הראשונה מבין שני הסוגים הנידונים כאן.

Deuteronomy 6:4 דברים ו:ד'

שמע ישראל Havayah אלקינו Havayah אחד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 אדם — להו"י

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהוספות — לעיל כ, ב.

הפסוק הפותח את דיני הקרבנות: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה', מן הבהמה, מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם". אדמו"ר הזקן מפרש את המילים "מכם" כקרבן שהאדם מקריב מעצמו, את נפשו שלו.

Leviticus 1:2 ויקרא א:ב'

דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את-קרבנכם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 ועשב לעבודת האדם

"מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם". בעקבות זוהר, "עשב" הוא נשמות הצדיקים, הכלולות באדם העליון.

Psalms 104:14 תהילים ק"ד:י"ד

מַצְמִיחַ חֲצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ:

Who causeth the grass to spring up for the cattle, And herb for the service of man; To bring forth bread out of the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 ועשב לעבודת האדם אליו אינן נשמותיהן דצדיקייא דההוא אדם

הזוהר (פינחס) מפרש את המילים "עשב לעבודת האדם" כנשמות הצדיקים, שהאדם העליון, הרוכב ושולט על "בהמה זו", אוכל ומכניס לתוכו, ובזכותן

פסוקה 2

11 בזהר בהעלותך קנ"ב א'

שם אדמו"ר הזקן מצטט את אותו זוהר: "הנשמה... היא תפארת ישראל, שהיא התורה עצמה". הוא מציין שתפארת נקראת "קולי", כמו בפסוק

העולם ניוון. אדמו"ר הזקן מזהר את האדם הזה עם ז"א ואת הבהמה עם מלכות.

Zohar, Pinchas 12:70-80 ספר זוהר, פנחס י"ב:ע"פ'

The translation is only of the first 15 lines of the Hebrew text. As R. Simeon was once studying this portion, his son, R. Eleazar, came and asked him: 'What is the connection of Nadab and Abihu with Phineas? If Phineas had not been bom when they died and had afterwards come into the world and taken their place, I could understand, but he was alive at the time, and his soul was already in its place?' He replied: 'My son, there is a deep mystery here. When they departed ... from

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

7 אתגלייא ולא אתגלייא

הפרק הרביעי של ספרא דצניעותא פותח במילים: "עתיקא טמיר וסתים, ז"א אתגלי ולא אתגלי". על פי פירוש זוהר הרקיע, אדמו"ר הזקן מפרש את הצד הנסתר של ז"א כעתיק עצמו.

Zohar, Sifra DiTzniuta 5:49 ספר זוהר, ספרא דצניעותא ה':מ"ט

8 ועיין באד"ר דקל"ו ע"ב

ההערה מפנה לאור התורה על בראשית, שם מעתיק הצמח צדק את לשון האידרא רבה המצוטטת כאן, וכן לשני מקומות נוספים באור התורה, על בשלח ועל ואתחנן.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת בראשית-א פב, ב שמעתיק הלשון מהאדרא. וראה גם אוה"ת בשלח ע' תרעה. ואתחנן ע' קג.

9 כי לא אדם הוא

"וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם, כי לא אדם הוא להינחם". אדרא רבא מביאה פסוק זה כדי להבחין בין המדרגה הנקראת "אדם" לבין המדרגה שמעליה.

I Samuel 15:29 שמואל א ט"ו:כ"ט

וְגַם נִצָּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקֹר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is 'not a man, that He should repent

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 כי לא אדם הוא

אדרא רבא מסבירה שנצח, כשהוא מתפשט דרך ה"גוף", נמצא במקום הנקרא "אדם" ויכול להתנחם; אך כשהוא מופיע במצח של ה"ראש", שבו לא מתגלה פנים שלמות, הוא אינו נקרא "אדם". אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות ש"אדם" הוא המדרגה הגלוייה של ז"א, ומעליה יש מדרגה נסתרת.

Zohar, Idra Rabba 28:199-29:209 ספר זוהר, האדרא רבא

כ"ח:קצ"ט-כ"ט:ר"ט

פסוקה 3

16 שהתורה נקרא עוז

על הפסוק "עוז וזמרת יה ויהי לי לישועה" (שמות טו, ב), מלמד הילקוט ש"עזי" פירושו התורה, כמו שנאמר: "ה' עוז לעמו יתן".

Yalkut Shimoni on Torah 244:5 ילקוט שמעוני על התורה רמ"ד:ה' דבר אחר עוז וזמרת קה, משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו מרגלית אחת, בא בנו ואמר לו תן אותה לי, אמר לו אינה שלך, הטריח עליו ונתנה לו. כך ישראל אמרו שירה עוז וזמרת והיו מבקשין מהקדוש ברוך הוא שיתן להם את התורה, אמר להם אינה שלך, של עליונים היא, פיון שהטריחו עליו נתנה להם, שנאמר (תהלים כט, יא) "ה' עוז לעמו יתן".

Torat Emet (CC-BY-NC)

17 עיי — והמצות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהוספות — לעיל כ, ב.

18 שהתורה נק' עוז

המדרש מפרש את הפסוק "חכם עלה עיר גיבורים ויורד עוז מבטחה" (משלי כא, כב) על משה שעלה והוריד את התורה: "עוז — זו התורה".

Vayikra Rabbah 31:5 ויקרא רבה ל"א:ה'

הערת קה"ת

ראה ויק"ר פל"א ה. יל"ש בשלח רמז רמד. ועייג"כ זבחים קטז, סע"א.

19 עי"פ בחודש השלישי

שם מתאר אדמו"ר הזקן את הגוף ואת נפש הבהמית כ"מקום צר" (מצרים) המגביל את הנפש האלקית, כך שאפילו כשהיא מתבוננת בגדולת ה' אין בכוחה להשתחרר מן הגוף כדי להביאו לידי הכנעה ושינוי; מעלתו של אברהם הייתה להתרומם מתוך הגבלה זו אל האהבה העליונה. זהו הרקע להסבר שהתורה נותנת לנפש האלקית כוח להתגבר על הגוף ועל נפש הבהמית.

הערת קה"ת

תו"א סז, א. סה"מ תקס"ז עי קמט.

פסוקה 4

20 ובכל נפשך

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך, ובכל נפשך ובכל מאדך". אדמו"ר הזקן מפרש "בכל נפשך" כמסירות הנפש השנייה שבקריאת שמע, שבה מוסרים לה' גם את הנפש הבהמית.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 תקריבו את קרבנכם

את סופו של הפסוק, "מן הבהמה... תקריבו את קרבנכם", מפרשים כהקרבת הנפש הבהמית עצמה.

Leviticus 1:2 ויקרא א:ב'

דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם:

הערת קה"ת

ראה גם לקמן פ' ראה כג, ב.

12 נשמתא דאמרן דא תפארת ישראל

הזוהר (בהעלותך) מלמד שגם למעלה יש לבוש, גוף, נשמה ונשמה לנשמה: הנשמה היא תפארת ישראל, שהיא התורה עצמה, ונשמה לנשמה היא עתיקא קדישא. אדמו"ר הזקן משתמש בכך כדי למקם את עתיק בתוך "האדם" של תפארת.

Zohar, Beha'alotcha 12:56-13:65 ספר הזוהר, בהעלותך י"ב:נ"ו-י"ג:ס"ה

Observe that in a similar way in the supernal world there is garment, body, soul and super-soul. The heavens and their hosts are the outer garment, the Community of Israel is the body which receives the soul, to wit, the "Glory of Israel"; and the super-soul is the Ancient Holy One. All these are interlocked within each other

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

13 לנשמתא — כו'

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהוספות — לעיל כ, ב.

14 הפסוק נקרא כאן שוב: "אדם" הוא תפארת, ו"קרבן להווי" מגיע להארת עתיקא קדישא המלוכשת בתוכה.

Leviticus 1:2 ויקרא א:ב'

דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבקרה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 כתפארת אדם

ישעיהו מדבר על דמות המעוצבת "כמראה תפארת אדם". הביטוי מחבר בין תפארת לבין אדם, ולכן אדמו"ר הזקן משתמש בו כדי לזהות את "האדם" שבפסוק עם ספירת התפארת.

Isaiah 44:13 ישעיהו מ"ד:י"ג

חרש עצים נטה קו ויתארוהו בשרד יעשהו במקצעות ובמחוגה יתארוהו ויעשהו כתבנית איש כתפארת אדם לשכת בית:

The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י מד, יג.

26 | הערת קה"ת מפנה לZohar, Pinchas 12:77 למילים האלה.

Zohar, Pinchas 12:77 ספר הזוהר, פנחס י"ב:ע"ז

27 | הערת קה"ת מפנה לZohar, Pinchas 12:78 למילים האלה.

Zohar, Pinchas 12:78 ספר הזוהר, פנחס י"ב:ע"ח

פסוקה 6

28 אני ה' לא שנית

"כי אני ה' לא שנית". אדמו"ר הזקן מביא פסוק זה כדי להראות שעצמותו של ה' נותרת ללא שינוי ונעלה מכל השוואה לעולמות.

Malachi 3:6 מלאכי ג'ו'

כי אני ה' לא שנית ואתם בנִי־יַעֲקֹב לא קְלִיתֶם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מלאכי ג, ו.

29 בדי"ה חייב אינש לבסומי בפוריא

שם מסביר אדמו"ר הזקן ששמחת פורים עולה על שמחת המועדים: במועד נמשך אור נוסף באמצעות שם הוי', בסדר ההשתלשלות של חכמה ובינה, ולכן הוא נשאר במידה ואינו בערך לעצמותו הפשוטה לחלוטין של ה'. לעצמות זו מגיעה מסירות הנפש של הנפש האלקית, כפי שנאמר בפסוקה זו.

הערת קה"ת

תו"א צט, ב.

30 טהורה היא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכת אלקי נשמה

פסוקה 7

31 שער החצר הפנימית

"שער החצר הפנימית הפונה מזרחה יהיה סגור ששת ימי המעשה, וביום השבת ייפתח." אדמו"ר הזקן מפרש את השער הפנימי הפונה מזרחה (קדים) כהתבוננות פנימית בה' כקדמונו, הקדמון.

Ezekiel 46:1 יחזקאל מ"ו:א'

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי ה' שַׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית הַפְּנֹה קִדְּיִם יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יָמִי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִת יִפְתָּח וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

Thus saith the L-rd GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל מו, א.

32 אתה עשית את השמים

"אתה עשית את השמים, שמי השמים וכל צבאם, הארץ וכל אשר עליה... ואתה מחיה את כולם." הפסוק מבטא כיצד ה' ממלא את כל העולמות

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 5

22 מצמיח חציר לבהמה

הזוהר (פינחס) דורש את הפסוק "מצמיח חציר לבהמה" על שישים ריבוא מלאכים, הנקראים "הצירי" משום שהם נקצצים מדי יום וצומחים מחדש, ונאכלים בידי ה"בהמה". אדמו"ר הזקן משווה את הכללתה של הנפש הבהמית המזוככת במלכות להכללתם של המלאכים.

Zohar, Pinchas 12:70-80 ספר הזוהר, פנחס י"ב:ע"פ'

1The translation is only of the first 15 lines of the Hebrew text.As R. Simeon was once studying this portion, his son, R. Eleazar, came and asked him: 'What is the connection of Nadab and Abihu with Phineas? If Phineas had not been bom when they died and had afterwards come into the world and taken their place, I could understand, but he was alive at the time, and his soul was already in its place?' He replied: 'My son, there is a deep mystery here. When they departed ... from

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

23 מצמיח חציר לבהמה

"מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם". הפסוק מציג את שתי התמונות: חציר לבהמה ועשב לאדם.

Psalms 104:14 תהילים ק"ד:יד'

מַצְמִיחַ חֲצִיר לַבְּהֵמָה וְעֹשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ:

Who causeth the grass to spring up for the cattle, And herb for the service of man; To bring forth bread out of the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 בביאור ע"פ כה אמר כו' מהלכים בין העומדים

שם מסביר אדמו"ר הזקן שהמלאכים נקראים "עומדים" ("שרפים עומדים"), וכך גם הנשמות לפני בואן לעולם הזה ("חי ה' אשר עמדת לפניו"); רק לאחר שהן יורדות לגוף ולנפש בהמית הן נקראות "מהלכים". שניהם נקראים "עומדים" מפני ששורשם באותיות, שכמו דברים דוממים בטלות לחלוטין לשכל המכוון אותן.

הערת קה"ת

ראה תו"א ל, א. אוה"ת חנוכה ה דף תתקיג ואילך. פ' בהעלותך ע' תז.

25 מהלכים בין העומדים

ה' מבטיח לכהן הגדול יהושע: "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". בחסידות, המלאכים הם "העומדים" והנשמות שבגופים הן "המהלכים", ואדמו"ר הזקן מתייחס כאן לדיון הזה.

Zechariah 3:7 זכריה ג'ז'

כֹּה־אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱסִי־בְדִרְכִּי תֵלֶךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם־אֶתֶּה תִּדְּרִין אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֻצְרִי וְנָתַתִּי לָךְ מֵהֻלָּכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה:

Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways,' and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free .access among these that stand by

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ומקיים אותם — נושא ההתבוננות החיצונית.

Nehemiah 9:6 נחמיה ט:ו

אֲתֵּה־הוּא הִי לְבַדְךָ אֹתָה עֲשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צָבָא
הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאֹתָה מְחִיהָ אֶת־כָּל־וְצָבָא
הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heav-
en, the heaven of heavens, with all their host, the earth and
all things that are thereon, the seas and all that is in them,
and Thou preservest them all; and the host of heaven wor-
shippeth Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

נחמ"י ט, ו.

33 יוצר משרתים ואשר משרתיו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכת יוצא.

34 שאו מרום עיניכם

"שאו מרום עיניכם וראו: מי ברא אלה?" הנביא קורא לקורא להכיר בבורא
מתוך ברואיו, כדוגמת ההתבוננות החיצונית.

Isaiah 40:26 ישעיהו מ:כ"ו

שְׁאוּ־מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי־בָרָא אֶלֶּה הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צָבָאם לְכֻלָּם
בְּשֵׁם יְקָרָא מֶרֶב אוֹנִים וְאִמְיָן כֹּחַ אִישׁ לֹא נִעְדָּר:

Lift up your eyes on high, And see: who hath created these?
He that bringeth out their host by number, He calleth them
all by name; By the greatness of His might, and for that He is
strong in power, Not one faileth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י מ, כו.

35 בדיה כי תשמע בקול

שם מסביר אדמו"ר הזקן את "כי תשמע בקול ה'": הקול הוא המשכה מן
ההעלם אל הגילוי, ולשמוע "בקול" פירושו לשמוע את פנימיותו, את אור
אין סוף, כך שהגילוי הזה מביא את הנפש לביטול. המאמר ממשיך וקובע
שיש צורך במפתחות החיצוניות לפני המפתחות הפנימיות, ובחצר
החיצונית לפני הפנימית.

הערת קה"ת

לקו"ת ראה כג, א.

36 וסדיה וספרתם לכם

שם השעורה, המתגלית בפסח, מבטאת את השגת הנפש באור אין סוף כפי
שהוא מתגלה בעולם — כיצד הוא ממלא את כל העולמות וסובב את כל
העולמות — כל אדם לפי יכולתו. תוספת האור הנמשכת או מגיעה לנפש
הבהמית והופכת אותה מחושך לאור. בשבועות מתגלה המדרגה העליונה
יותר של החישה.

הערת קה"ת

לקו"ת במדבר י, ג.

37 אל תקרי שמות

הגמרא דורשת את הפסוק "עושה שמות בארץ" כאילו נאמר "שמות".

אדמו"ר הזקן מביא דרשה זו כדי לבאר שהעולמות נובעים מ"שמו" של ה'.

Berakhot 7b:10-11 ברכות ז ב:י"א

מָנָא לָן דְּשִׁמְא גְרִים? אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר קָרָא: "לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת
הוּ אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאָרְץ", אֶל תִּקְרִי "שְׁמוֹת" אֶלָּא "שְׁמוֹת". וְאָמַר רַבִּי
יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי: קָשָׁה תִּרְבּוּת רָעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם
יוֹתֵר מִמִּלְחָמָת גּוֹג וּמָגוֹג. שְׁנֵאמַר: "מִזְמוֹר לְדָוִד בְּכַרְחוֹ מִפְּנֵי אֲבָשָׁלוֹם
בְּנוֹ", וּכְתִיב בְּתַרְיָה: "הִ' מָה רַבּוֹ צָרִי רַבִּים קָמִים עָלַי", וְאִילוּ גָבִי
מִלְחָמָת גּוֹג וּמָגוֹג, כְּתִיב: "לָמָּה רָגַשׁוּ גּוֹיִם וּלְאֻמִּים יִהְיֶה רִיק". וְאִילוּ
"מָה רַבּוֹ צָרִי" לֹא כְּתִיב.

Whence do we learn that the name of a person affects his
life? R. Eleazar said : Because the Scriptures declare,
"Come, behold the works of the L-rd, Who hath made sham-
mot ['desolations'] in the earth" (Ps. xlv. 9). Read not sham-
mot but shemot "names." R. Johanan also said in the name
of R. Simeon b. Johai : More painful is filial impiety in a
man's house than the wars of Gog and Magog; as it is said,
"A Psalm of David, when he fled from Absalom his son"
... (ibid)

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות ז, ב.

38 בדיה ובכואה לפני המלך

מאמר הפורים הזה נפתח בדברי חז"ל שהעולם מתקיים ששת אלפים שנה,
ושנה אחת הוא חרב — מצב של מנוחה ללא עליות וירידות — וממשיך
לעסוק בעליות של נשמות וגופים. כאן מפנה הטקסט את הלומד לשם
לצורך הקריאה "לא שמות אלא שמות".

הערת קה"ת

תו"א צו, א.

39 כי תצא למלחמה

"כי תצא למלחמה על אויבך..." זהו אחד משני הפסוקים הפותחים כך,
שניהם מובאים בהערת קה"ת; אדמו"ר הזקן מפרש את "על" — כנגד —
במשמעות של "למעלה".

Deuteronomy 20:1 דברים כ:א

כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וְרָאִיתָ סוֹס וָרֶכֶב עִם רֶב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם
כִּי־הִ' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶךְ מִאֶרֶץ מִצְרַיִם:

When thou goest forth to battle against thine enemies, and
seest horses, and chariots, and a people more than thou,
thou shalt not be afraid of them; for the L-RD thy G-d is with
thee, who brought thee up out of the land of Egypt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים כ, א. כא, י.

40 כי תצא למלחמה על אויבך

"כי תצא למלחמה על אויבך, ונתנו ה' אליך בידך..." זהו הפסוק השני
המובא בהערת קה"ת, וכאן הוא נקרא כמתייחס למלחמה בתאוות הנפש
הבהמית.

Deuteronomy 21:10 דברים כ"א:י

כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וְנָתַנּוּ הִ' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׂבִייוֹ:

When thou goest forth to battle against thine enemies, and
the L-RD thy G-d delivereth them into thy hands, and thou
carriest them away captive

41 סדיה וכל העם רואים

שם דורש אדמו"ר הזקן את הפסוק "וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים": הקולות הם המשכות של אור אין סוף מן ההעלם אל הגילוי, כמים הזורמים ממקום גבוה למקום נמוך; והלפידים הם הכיסופים הלוהטים של הנפש כלפי מעלה. הטקסט שלנו מפנה לסוף המאמר, העוסק ב"יעמדו מרחוק" וב"יברכו אתך".

הערת קה"ת

תו"א עד, ג.

42 מן הבהמה כוי תקריבו

"מן הבהמה... תקריבו" מיושם כאן על ההתבוננות החיצונית, שהופכת את הנפש הבהמית.

Leviticus 1:2 ויקרא א'ב'

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם מִכִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לַה' מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבַּנְכֶם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43 רוח הבהמה היורדת היא למטה

"מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ?" אדמו"ר הזקן מפרש את "רוח הבהמה" כהארה אלוקית שיורדת להחיות את העולמות התחתונים, שם ב"ן.

Ecclesiastes 3:21 קהלת ג'כ"א

מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמַעַלָּה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ:

Who knoweth the spirit of man whether it goeth upward, and the spirit of the beast whether it goeth downward to the earth?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 8

44 נהנין מזיו

התלמוד מתאר את העולם הבא, שבו הצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. אדמו"ר הזקן משתמש בביטוי לתיאור נבראים המקבלים את אורו של ה' כזיו שמחוץ למקורו.

Berakhot 17a ברכות י"ז א

45 המלך המרומם לבדו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכת יוצר.

46 בדיה והניף את העומר

שם מוסבר העומר, שהוא קרבן שעורים המשמשים מאכל לבהמה, באמצעות שני סוגי מלאכים: אלה ש"עומדים בגובהו של עולם" מאז הבריאה, חיות המרכבה, ואלה שנבראים בכל יום, שרים וכלים — ניצוצות קדושה שנפלו בשבירה ועולים בכל יום להיכלל במלכות. הדבר תואם את הבחינה שירדה, הנקראת כאן "בהמה".

הערת קה"ת

אולי הכוונה ללקו"ת אמור לו, א.

47 כד נחית ואזיל

הוזהר (ויחי) מסביר את האל"ף הקטנה של "ויקרא" באמצעות משל: מלך היושב על כסאו נקרא "מלך עליון", אך כשהוא יורד לביתו של עבדו הוא נקרא "מלך קטן"; כך גם הקדוש ברוך הוא, כשהוא יורד ממשכנו למטה, הוא מלך אך אינו עליון כפי שהיה קודם. אדמו"ר הזקן מצטט זאת כדי לתאר את ירידת המלכות לעולמות התחתונים.

Zohar, Vayechi 60:607-62:618 ספר הזהר, ויחי ס' תר"ז-ס"ב: תרי"ח

When a king sits on his throne wearing the royal crown, he is called Great King, but when he comes down from his throne and visits his servant, he is called Little King. So G-d, as long as He is on high over all, is called Supreme King, but when He brings His abode below, He is simply King, not Supreme as before.

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

48 שתיים לפניה

"בבוקר מברכים לפניה שתי ברכות ולאחריה ברכה אחת." הברכה הראשונה מבין הברכות הללו מתארת את שבת המלאכים, ואדמו"ר הזקן מעמיד אותו במוקד ההתבוננות הזאת.

Mishnah Berakhot 1:4 משנה ברכות א'ד'

בשחר מברך שתיים לפניה ואחת לאחריה, ובערב שתיים לפניה ושתיים לאחריה. אחת ארצה ואחת קצרה. מקום שאמרו להאריך, אינו רשאי לקצר. לקצר, אינו רשאי להאריך. לקתם, אינו רשאי שלא לקתם. ושלא לקתם, אינו רשאי לקתם:

[שמע] In the morning, two benedictions are said before and one after it; and in the evening, two benedictions before and two after it, one long and one short. Where they, the sages, have adopted the long [form] no man is authorised to shorten [use the short form]; and where they have adopted the short form no man is authorised to lengthen [use the long form]. [Where they] close [with a benediction] no man is authorised not [so] to close: and [where they do] not close ... [with a benediction]

Torat Emet 357 (Public Domain) • Eighteen Treatises from the Mishnah (Public Domain)

49 ובכל נפשך

"בכל נפשך": כאן הכוונה למסירות הנפש של הנפש הבהמית, באמצעות הכנעתה ושינויה.

Deuteronomy 6:5 דברים ו'ה'

וְאַהֲבָתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ בְּכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 9

50 במקום שבע"ת עומדים

רבי אבהו: "במקום שבע"ת תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדים". אדמו"ר הזקן משתמש בדברים אלה כדי לבאר את היתרון שנוצר כאשר גם הנפש הבהמית מתבררת ומתעלית.

Berakhot 34b:22-23 ברכות ל"ד ב'כ"ב-כ"ג

ופליגא דרבי אבהו, דאמר רבי אבהו: מקום שבע"ת תשובה עומדין — צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר: "שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וּלְקְרֹוב".

לרובכם כמו סוס; אבל האבות מושרשים באצילות, שבה "איהו וגרמוהי חדי", ואם כן מדוע הם נקראים מרכבה? זו ממש השאלה המתעוררת כאן על הנפש האלקית, ששורשה בתיקון.

הערת קה"ת

תו"א עב, ד.

הוזהר (ויחי) מסביר את הפסוק "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'... תקריבו את קרבנכם": "קרבן לה'" הוא האדם שמתעלה דרך מדרגותיו מלמטה למעלה, ואילו "קרבנכם", מן הבהמות, יורד מלמעלה למטה, כמתנה שעולה אל המלך וכמתנה שהמלך שולח למטה אל אהובו.

Zohar, Vayechi 62:618-630 ספר הזהר, ויחי ס"ב: תרי"ח-תר"ל

The text continues: "And the L-rd spoke to him", "the L-rd" being another still higher grade." He further discoursed as follows. "The text continues: When any man of you shall offer (Lev. 1, 2). The word "man" (Adam) here indicates the union of the sun and the moon. "When he shall offer from you": this is a hint that he who desires to make his service of sacrifice truly acceptable should not be unmarried. "An offering to the L-rd": this means that he should offer the whole ... for the purpose

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

55

פסוק 10

56 אדם ובהמה תושיע ה'

"אדם ובהמה תושיע ה'". הספרא דצניעותא דורש זאת כהוראה שאחד כלול בתוך האחר.

Psalms 36:7 תהילים ל"ז:

צדקתך כהררי־אל משפט־ך תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה'

Thy righteousness is like the mighty mountains; Thy judgments are like the great deep; Man and beast Thou preservest, O L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהילים לו, ז.

57 חד בכלל דאחרא משתכחא. בהמה בכלל דאדם

הפרק הרביעי של הספרא דצניעותא קושר בין "אדם ובהמה תושיע" לבין "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה": האחד נמצא בתוך האחר — הבהמה בתוך האדם. אדמו"ר הוקן מבסס על כך את פירושו השני.

Zohar, Sifra DiTzniuta 5:50 ספר הזהר, ספרא דצניעותא ה': נ

58 אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה

כעת הפסוק נקרא כקרבן אחד: ה"בהמה" היא חלק מן ה"אדם" המקריב "מכם".

Leviticus 1:2 ויקרא א': ב'

דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי־יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן־הבקר ומן־הצאן תקריבו את־קרבנכם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

"לְרַחוּק" בְּרִישָׁא, וְהָדָר "לְקָרוֹב". וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לָךְ: מֵאֵי "רַחוּק" — שֶׁהִיא רַחוּק מִדְּבַר עֲבִירָה מְעִיקָרָא. וּמֵאֵי "קָרוֹב" — שֶׁהִיא קָרוֹב לְדְבַר עֲבִירָה, וְנִתְרַחַק מִמֶּנּוּ הַשְּׂתָא.

This is at variance with the opinion of R. Abbahu who said : The place which the penitent occupy, the perfectly righteous are unable to occupy ; as it is said, "Peace, peace to him that is far off and to him that is near" — "to him that is far off [from G-d]" first, and then "to him that is near." But R. Johanan can reply : What means "To him that is far off"? To him who was far off from transgression from the first ; and ... what

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

51 מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את

החלק השני של הפסוק, הקרבן "מן הבהמה, מן הבקר ומן הצאן", מוצג כאן בניגוד ל"קרבן להווי".

Leviticus 1:2 ויקרא א': ב'

דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי־יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן־הבקר ומן־הצאן תקריבו את־קרבנכם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

52 יקריב אותו לרצונו

"אם עולה קרבנו מן הבקר... אל פתח אוהל מועד יקריב אותו לרצונו לפני ה'". אדמו"ר הוקן מפרש את "לפני הווי" כמקור שקודם לשם הווי.

Leviticus 1:3 ויקרא א': ג'

אם־עלה קרבנו מן־הבקר וְכָר תָּמִים יִקְרִיבוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרָצוֹנוֹ לִפְנֵי ה'

If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא א, ג.

53 צפונה לפני ה'

"ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה'". גם כאן, "לפני הווי" מצביע על המקור שלמעלה משם הווי.

Leviticus 1:11 ויקרא א': י"א

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי ה' וַיִּרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

And he shall kill it on the side of the altar northward before the L-RD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא א, יא.

54 בדיה להבין ביאור ענין האבות

שם שואל אדמו"ר הוקן: פני האריה ופני השור שבמרכבה יכולים להיקרא מרכבה, מפני שמקורם בשבירת הכלים שבעולם התוהו, והם בטלים

59 אדם גי' מ"ה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Etz Chaim.

הערת קה"ת

ראה פרדס שעה"כ בערכו. ע"ה שער התיקון פ"ג. שער לאה ורחל פ"ב. שער מ"ן ומ"ד דרוש ה. מאו"א מערכת אדם סקס"ו.

60 ד"ה להבין ענין הברכות

שם חוה מסמלת את התורה שבעל פה, ושמה מוסבר בגימטרייה: חוה עולה 19, כמניין האותיות הנוספות כאשר שם הוי' נכתב במילוי, שכן המילוי מגלה את מה שהיה נסתר; וחווה פירושה גם "לספר" — לגלות. הדבר תומך בגימטרייה המצוטטת כאן מזוהר הרקיע.

הערת קה"ת

תו"א ו, ד.

61 בביאור ע"פ מי מנה

שם אדמו"ר הזקן מפנה לאותה קבוצת פסוקים: "וורעתי... זרע אדם ורע בהמה" ו"אדם כי יקריב מכם... מן הבהמה", ומסביר משום כך שהנשמות כוללות תערובת של טוב ורע ויורדות לעולם הזה כדי לברר את הטוב מן הרע. תערובת זו דומה לעץ הדעת טוב ורע: הבחירה, הנובעת מדעת, יכולה להיטה לצד הטוב או לצד הרע.

הערת קה"ת

לקו"ת בלק סט, ב.

62 וורעתי את בית ישראל כו' זרע אדם וזרע בהמה

"הנה ימים באים נאום ה' וורעתי את בית ישראל ואת בית יהודה זרע אדם וזרע בהמה". אדמו"ר הזקן מפרש זאת כשתי המדרגות, מ"ה וב"ן, שבנפש האלקית.

Jeremiah 31:27 ירמיהו ל"א:כ"ז

הנה ימים באים נאום ה' וורעתי את בית ישראל ואת בית יהודה זרע אדם וזרע בהמה:

Behold, the days come, saith the L-RD, that I will sow the house of Israel and the house of Judah with the seed of man, and with the seed of beast

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 שגם בנה"א עצמה יש מבחי' בהמה

ההערה מפנה את הקורא לעמוד זה בתורה אור כדי להדגיש שגם בנפש האלקית עצמה יש בחינת "בהמה". הקטע שם פותח בפסוק "וכל העם רואים את הקולות": הקולות הם המשכות של אור אין סוף מן ההעלם אל הגילוי, והלפידים הם הכיסופים הלוהטים של הנשמה כלפי מעלה.

הערת קה"ת

ראה תו"א עד, ג.

64 בד"ה כי תצא

שם "כי תצא למלחמה" מתפרש כמלחמה הפנימית של הנשמה, ו"על אויבך" מתייחס לנקודת הלב, שמקורה באור המקיף את כל העולמות, הגבוה מן האויבים ושאינו נתפס על ידם; ואז "ושבית שבי" — הפיכת הרע לטוב. הטקסט שלנו מצטט את אותו מאמר בעניין שתי הבחינות שבנשמה: "יפת תואר" ו"אשה יפת תואר".

הערת קה"ת

לקו"ת תצא לו, א.

65 וראית בשביה אשת יפת

"וראית בשביה אשת יפת תואר". מאמר על כי תצא מוצא בפסוק זה שתי

מדרגות בנפש, זכרית ונקבית.

Deuteronomy 21:11 דברים כ"א:י"א

וראית בשביה אשת יפת-תאר וחסקת בה ולקחתה לך לאשה:

and seest among the captives a woman of goodly form, and thou hast a desire unto her, and wouldest take her to thee to wife

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 בצלמו בצלם אלקים

"ויברא אלקים את האדם בצלמו, בצלם אלקים ברא אותו, זכר ונקבה ברא אותם". הפסוק מובא כדי ללמד על שתי המדרגות, זכרית ונקבית, שבנפש.

Genesis 1:27 בראשית א':כ"ז

ויברא אלקים את־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:

And G-d created man in His own image, in the image of G-d .created He him; male and female created He them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67 צאן מרעיתי אדם אתם

"ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם". הפסוק האחד מכנה את ישראל הן "צאן" והן "אדם".

Ezekiel 34:31 יחזקאל ל"ד:ל"א

ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אני אלקיכם נאם א־יְיָ ה'

And ye My sheep, the sheep of My pasture, are men, and I 'am your G-d, saith the L-rd GOD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

68 צאן מרעיתי אדם אתם

הזוהר (נשא) אומר שהקדוש ברוך הוא כינה את ישראל "אדם" וגם "בהמה" בפסוק אחד: "צאני צאן מרעיתי" הוא הבהמה, ו"אדם אתם" הוא האדם; וכך גם "אדם ובהמה תושיע ה'".

Zohar, Nasso 16:164-17:173 ספר זוהר, נשא ט"ז:קס"ד-י"ז:קע"ג

I said to him: Rabbi, I would like a deeper exposition. He then said: Observe that the Holy One, blessed be He, called Israel "Adam" (Man), in virtue of their being of the celestial pattern, and He also called them "beast". So we read in one and the same verse, "And ye my sheep, the sheep of my pasture, are men (Adam)" (Ezek. 34, 31); thus Israel is called both sheep, which is beast, and man (Adam). Hence "man and beast the L-rd preserveth". Furthermore, when they are ... virtuous they

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

69 בד"ה רני ושמחי

שם אדמו"ר הזקן מסביר שעבודת המלאכים היא שירה ושבח, המבטאים את כיסופיהם התמידיים להיכלל באור אין סוף; אין להם עבודה אחרת, כגון תורה ומצוות, שממשיכות אלקות מלמעלה למטה. זוהי ה"עבודה הנוספת" של הנשמות הנוכרות כאן.

הערת קה"ת

תו"א לו, א.

70 וצדתך ירננו

"ישירו את צדתך". המאמר "שירו ושמחו" משתמש בפסוק זה כדי להסביר

את עבודת המלאכים, שהשגתם היא במלכות בלבד.

Psalms 145:7 תהילים קמ"ה:ז

זָכַר רַב־טוֹבָה יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנְּנוּ:

They shall utter the fame of Thy great goodness, And shall sing of Thy righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, ז.

פסוקה 11

71 כביאור ע"פ ואלה המשפטים

שם מסביר אדמו"ר הזקן את הפסוק "וזרעתי... זרע אדם זרע בהמה: בהמה, בגימטריה כ"ן, היא נשמות דבריה; ואדם, מ"ה, הוא נשמות דאצילות. בריאה, עולם הכיסא, כוללת את פני ה"בהמה", ומחנה מיכאל, "כאריה ישאג", נחשב חסר דעת ביחס למעלה, אף שדעתו גדולה ביחס למטה — כפי שמתואר בשורות המצוטטות כאן.

הערת קה"ת

תו"א עו, ב.

72 בד"ה אתם נצבים

שם מסביר אדמו"ר הזקן שבראש השנה כל ניצוצות הנשמות "ניצבים" ומתעלים למקורם הראשון, ומביא את מדרש חז"ל המבחין בין המלאכים, שעליהם נאמר "שרפים עומדים ממעל לו", לבין הנשמות, שעליהן נאמר "אתם נצבים היום".

הערת קה"ת

לקו"ת נצבים מד, א.

73 בד"ה חכלילי עינים מיין

שם שואל אדמו"ר הזקן מהו "היין המשמח אלקים" וכיצד ייתכן שיש לו כוח כזה, ופותר באמירה "נכנס יין יצא סוד", שהיא הנושא שאליו מתייחסת הפסוקה כאן.

הערת קה"ת

תו"א מז, א.

74 נכנס יין יצא סוד

"נכנס יין יצא סוד": הגמרא מציינת שהמילים "יין" ו"סוד" שוות שתיהן בגימטריה שבעים. אדמו"ר הזקן מיישם זאת על "יין" של תורה, המגלה את האהבה הנסתרת שבנפש.

Eruvin 65a:19-20 עירובין ס"ה א:י"ט-כ'

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא: כָּל הַמִּתְיַשֵּׁב בֵּינֵנוּ — יֵשׁ בּוֹ דַּעַת שְׂבָעִים זָקָנִים. "יֵין" נִתֵּן לְשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת, וְ"סוּד" נִתֵּן לְשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. נִכְנָס יֵין — יֵצֵא סוּד. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא: לֹא נִבְרָא יֵין אֶלָּא לְנַחֵם אַבְלִים וּלְשַׁלֵּם שְׂכָר לְרִשְׁעִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "תִּתְּנוּ שְׂכָר לְאֹבֵד וְגוֹי".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

עירובין סה, א.

75 אחרי ה' ילכו

"אחרי ה' ילכו; כאריה ישאג". אדמו"ר הזקן מפרש זאת כמדרגת הנשמות הדומה לפני האריה שבמרכבה — מדרגת המלכות שהן חולקות עם המלאכים.

Hosea 11:10 הושע י"א:י

אַחֲרַי ה' יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג כִּי־הוּא יִשְׁאָג וַיַּחֲרִדוּ בָנִים מִיָּם:

They shall walk after the L-RD, Who shall roar like a lion;
For He shall roar, And the children shall come trembling
from the west.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

הושע יא, י.

פסוקה 12

76 מי מנה עפר יעקב

דברי בלעם, "מי מנה עפר יעקב?", פותחים את המאמר בלקוטי תורה לפרשת בלק, המסביר את הפסוק "ויחד לבבנו".

Numbers 23:10 במדבר כ"ג:י

מִי מִנָּה עֶפְר יַעֲקֹב וּמִסֶּפֶר אֶת־רֶכֶּע יִשְׂרָאֵל תָּמַת נַפְשִׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶה אַחֲרִיתִי כְּמָהוּ:

Who hath counted the dust of Jacob, Or numbered the stock of Israel? Let me die the death of the righteous, And let mine end be like his

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 ויחד לבבנו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכת ק"ש דשחרית.

78 ברעותא — וחיצוניות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהוספות — לעיל כ, ב.

79 איזוהו שוטה

"איזוהו שוטה? המאבד מה שנותנים לו". אדמו"ר הזקן קורא את המילה "מה" כשם מ"ה: האהבה הפנימית שניתנת לאדם מלמעלה כמתנה.

Chagigah 4a חגיגה ד' א

הערת קה"ת

חגיגה ד, א.

80 מלכותך מלכות כל עולמים

"מלכותך מלכות כל עולמים". ההתבוננות במלכות ה' על כל העולמות מעוררת את האהבה החיצונית, בחינת כ"ן.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מִלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, יג.

81 בלע הוא מבחי' הדעת

שם, כשהוא מבאר את השמן שבמנורה כחכמה, אומר אדמו"ר הזקן ששכירות הכלים בשבעת המלכים פגעה רק בשבע הספירות התחתונות ולא בחכמה ("ימותו ולא בחכמה"), ושהמלך הראשון, בלע, הוא הדעת: הוא "בולע" את הדעת הקדושה בתוך עץ הדעת טוב ורע. זהו המקור לדברים כאן על בלע ועל הדעת.

הערת קה"ת

ראה ע"ה שער דרושי הנקודות פ"ד. מבוא שערים ש"ב ח"ב פ"ח. תו"א קי, ד.

82 ימותו ולא בחכמה

"וימותו ולא בחכמה". בקבלה הפסוק מתאר את מלכי התוהו: ה"מוות" שלהם לא הגיע לחכמה, הנעלית מן השבירה.

Job 4:21 איוב ד':כ"א

הלא־נפֿע יִתְרָם בָּם יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה:

Is not their tent-cord plucked up within them? They die, and that without wisdom

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב ד, כא.

פסוקה 13

83 ע"פ שיר השירים

שם מסביר אדמו"ר הזקן שהקדוש ברוך הוא נקרא חתן וכנסת ישראל נקראת כלה, וכך גם כל ניצוץ פרטי מ ישראל; ולמילה "כלה" יש שני פירושים, הראשון מלשון כליון — הסתלקות הנשמה מתוך כיסופיה. כאן מפנה אותנו המאמר לשם, לעניין שתי בחינות ה"כלה", השכינה העליונה והשכינה התחתונה.

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש א, א.

84 אלו — מ"ש

שם מתוארת האהבה הגדולה כרצון להתבטל ולהיכלל באור אין סוף עצמו, "להיכלע בגופא דמלכא", הרבה למעלה מקבלת זו והארה ממנו, בדומה לנר הנבלע באבוקה. זוהי הבחינה הפנימית של הנפש האלקית, שהמאמר שלנו מצמיד לבחינה החיצונית שלה.

הערת קה"ת

ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהוספות — לעיל כ, ב.

85 ע"פ שמאלו תחת לראשי

שם מוסבר שהתורה שבכתב, שמקורה בחכמה, נקראת אבא, והתורה שבעל פה היא בינה, אמא; תענוג ההשכלה מתגלה בבינה, ועל ידי לימוד התורה מגיעים לתענוג שבגן עדן. המאמר עוסק גם בבעלי עסקים, שאינם יכולים ללמוד בקביעות, ועליהם נאמר "אמצאך בחוץ". המאמר מובא כאן לעניין ההבדל בין עבודת ניצוץ הנשמה שבגוף לעבודת עצם הנשמה.

הערת קה"ת

תו"א פ, ב.

86 שמאלו תחת לראשי

"שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקיני". הפסוק פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Song of Songs 2:6 שיר השירים ב':ו

שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרָאשִׁי וַיְמִינִי תַּחְבֵּקֵנִי:

Let his left hand be under my head, And his right hand embrace me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

87 בכל מאודך

"בכל לבבך, בכל נפשך ובכל מאודך". אדמו"ר הזקן מבחין בין "בכל לבבך" — עבודת ניצוץ הנשמה המלוכש בגוף — לבין "בכל מאודך" — עבודת עצם

הנשמה.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה

וְאַהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

88 סד"ה להבין ענין הברכות

שם מסביר אדמו"ר הזקן שכאשר המדות גלויות ומתלבשות בגוף ובנפש הבהמית, הקליפות יכולות לינוק מהן; לכן יש להמשיך "חותם" עליון, שישאיר את המדות הגלויות קשורות לאחדות ה' בלבד, ככתוב "יחד לבבי". זוהי ההתקשרות בין הלב החיצוני ללב הפנימי המתוארת כאן.

הערת קה"ת

תו"א ז, ג.

89 מן הבקר ומן הצאן

"מן הבהמה ומן הבקר ומן הצאן": לפי קריאה זו, בירור הנפש הבהמית נעשה רק לאחר שמ"ה וב"ן שבנפש האלקית מתחברים.

Leviticus 1:2 ויקרא א':ב

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־קָרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לַה' מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבָּנְכֶם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Torat Emet (CC-BY-NC); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Eighteen Treatises from the Mishna (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likutei-torah/vayikra/3/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק